

DEN SOCIALA BRON

Ett examensarbete om en social förändringsprocess av Victor Pastorino Nyman 2014

DEN SOCIALA BRON

Engelsk titel:	The social spine
Författare:	Victor Pastorino Nyman
Examinator:	Tomas Tägil
Handledare:	Mads Birgens
Termin:	Våren 2014
Kurs:	AAHM01 Examensarbete i Arkitektur / Degree project in Architecture
Insitution:	Institutionen för Arkitektur och Byggd miljö, LTH - Lunds Universtitet

1. INLEDNING

1.1	Abstract	s. 4
1.2	Sammanfattning	s. 5
1.3	Personlig motivation	s. 6
1.4	Process	s. 8
1.5	Mål	s. 9

2. TEORETISK BAKGRUND

2.1	Begrepp	s. 12
2.2	Orsakssamband - Kausalitet	s. 13
2.2.1	Exempel orsakssamband	s. 13
2.2.2	Ifrågasättande av orsakssamband mellan utanförskap och låg boendekvalitet	s. 13
2.3	Segregationens uttryck	s. 15
2.3.1	Grannskapet som måttstock	s. 15
2.3.2	Negativa grannskapseffekter	s. 15
2.3.3	Orsaker till grannskapseffekter	s. 15
2.4	Boendesegregationens orsaker	s. 17
2.5	Historiska perspektivskiften	s. 19
2.6	Teoretisk slutsats	s. 21

3. SITUATIONER

3.1	Situationen i Malmö	s. 24
3.2	Extremområden i Malmö	s. 32
3.3	Förståelse av socialt blandade urbana exempel	s. 42
3.3.1	Nørrebro, Köpenman	s. 42
3.3.2	Möllevången, Malmö	s. 46
3.3	Öst-västligt studieområde	s. 48

4. STRATEGIER

4.1	Vision	s. 54
4.2	Strategi 1 - Sammankoppla områden	s. 56
4.3	Strategi 2 - Omfördela resurser	s. 58
4.4	Strategi 3 - Social förtätning	s. 60
4.5	Strategi 4 - Utveckling över tid	s. 62
4.6	Strategiplan	s. 64

5. SCENARIER

5.1	Två exempel i Rönneholm	s. 68
5.1.1	Levande gaturum - V. Rönneholmsg.	s. 70
5.1.2	Kvartersmötesplats - Beridaregatan	s. 74

6. DISKUSSION

7. KÄLLOR

1.1 ABSTRACT

The image of Malmö is to me, and others that hasn't grown up in the city, a fairly grey story. Blocks after blocks of brick buildings housing the former workers of the great industries that once were the pillars of the city. The face of the city has changed quite radically in recent years and my personal image of the city has been diversified with new places, buildings and environments, which constantly pops up in different places, but almost always as individual phenomena.

My objective has been to understand how it can be possible to increase the diversity between where different groups act in the city, where they live, do their daily activities and meet. My question as point of departure for this work has been; How can one in our profession contribute to balance the population in a socio-economical way in the segregated Malmö and to disperse the diversity over the city?

How can it be possible to increase the diversity of people, actions and possibilities within an urban district? How can it be possible to step away from the division of functions, which the modernistic planning ideal left us? How can it be possible to turn the trend of people living more and more with people who are like them to another direction? How can it be possible to disperse the resources, which today are concentrated and separated from each other?

How can one as an architect give the citizens possibilities to make a more socially mixed city themselves? Not top down, but bottom up?

The study of the phenomena segregation, how people live, where, what causes this situation and the effects of it has been my theoretical understanding and background study to this project.

I've tried a strategy that empowers inhabitants of the city to change, their situation and the cities locked position in the segregation process. A possibility to redistribute resources within the city, to open new possibilities even to citizens without economical resources to live in areas that haven't been neglected by people with stronger economical position.

By enforcing an existing urban link groups of inhabitants who normally never meet get connected. The urban spaces along this link become the spine for a social densification process. The process begins with the possibilities to use the street space to meet between different groups. It continues by the establishment of small enterprises that can grow and will be enforced by housing. By time the housing stock gets balanced along the line and the area around it becomes a new social spine in the city, which acts as a model with its expression of diversity for a socially mixed city.

1.2 SAMMANFATTNING

Upplevelsen av Malmö är för mig, och för många andra som inte vuxit upp i staden, en ganska grå stad. Kvarter efter kvarter med tegelhus som före detta arbetarbostäder för de stora industrierna. Stadens bild har ändrats mycket under senare tid och efter att ha bott i staden i några år har jag också fått en mer nyanserad bild av hur många olika ansikten staden har - nya platser, hus och miljöer dyker upp hela tiden, men nästan alltid som enskilda företeelser.

Mitt fokus har varit hur man kan öka mångfalden mellan var olika människor agerar i staden, var de bor, lever och möts. Frågan som har varit utgångspunkt för mitt arbete är: hur kan man socio-ekonomiskt balansera befolkningen i det segregerade Malmö och sprida dess mångfald över staden?

Hur kan man inom en stadsdel öka mångfalden av människor, händelser och möjligheter? Hur kan man upphäva funktionssepareringen, som det modernistiska stadsplaneringsidealet lämnat oss? Hur kan man avstanna utvecklingen där människor lever mer och mer med folk som liknar dem själva? Hur kan man sprida de resurser som idag är koncentrerade och avskilda från varandra? Hur kan man som arkitekt ge människor möjligheten att själva skapa en mer socialt blandad stad? Inte uppifrån men underifrån.

Studiet av fenomenet segregation, hur människor bor och var, och vad som orsakar denna situation och effekten av den har varit min teoretiska förståelse och bakgrundsstudie till projektet.

Jag har velat pröva en strategi som gör att människor får möjligheten att själva ändra sin situation och stadens fastlåsta läge i segregationsprocessen. En möjlighet till omfördelning av resurser inom staden samt öppnandet av nya möjligheter för att även kapitalsvaga grupper kan bosätta sig på platser som inte valts bort av de kapitalstarka. Genom att påvisa möjligheten av hur en balans mellan humankapital och ekonomiskt kapital kan skapas och utvecklas har jag haft förhoppningen att visa på hur fröet till en urban integrationsprocess i en modern stadsbild kan se ut.

Genom att förstärka ett existerande urbant stråk sammankopplar jag befolkningsgrupper som normalt aldrig möts. Stadsrummen längs detta stråk blir utgångspunkter för en social förtättningsprocess. Processen påbörjas av möjligheten att använda stadsrummet för att mötas mellan olika grupper, den åtföljs av etableringen av små verksamheter som växer och förstärks av bostäder. Succesivt balanseras bostadsbeståndet längs stråket och blir en ny social ryggrad i staden som bildar exempel med sitt uttryck av mångfald för en socialt blandad stad.

1.3 PERSONLIG MOTIVATION

Jag är uppväxt i innerstaden i Göteborg, i en stadsdel som kallas Linnéstaden. När man säger det till folk numera så höjer de alltid på ögonbrynen och ser i på en i en annan dager. Linnéstaden andas nu övre medelklass och Stockholmsarna anser ibland att det är att likställas med deras Östermalm, Vasastan eller Kungsholmen. När jag växte upp i ett sekelskifteshus med gamla kakelugnar var det mycket som inte talade språket av välbärgade. I backen stod risiga gamla begagnade bilar som ibland startade ibland inte. Grannarna hjälptes ofta åt att exempelvis byta bilbatterier. Gatljusen fungerade sällan, och när min mor ringde till trafikkontoret fick hon alltid höra att minst fem måste vara trasiga i rad för att de skulle byta dem. På vår gård bodde konstnärer, scenografer, kulturarbetare, blandat med arbetare och lärare. Bostäderna ägdes av stora privata fastighetsbolag, som inte brydde sig om husen särskilt väl. På vindarna gömde sig ibland uteliggare och en hel del inbrott skedde utan att något gjordes åt det. Så såg det ut överallt i området. När min syster och jag var små och skulle börja leka ute fick vi snabbt lära oss att inte gå till den lokala lekplatsen, som kallades fylleparken p.g.a. av alla fyllon som hängde där. Trots allt hade vi en väldigt bra uppväxt, och våra gamla grannar har alltid varit en del av familjen. Ett

stenkast från mitt barndomshem låg en av de beryktade Långgatorna, där man inte fick gå på kvällen. Där fanns det flera porrbiografer, klubbar och butiker i samma stil. Detta gjorde bl.a. Andra Långgatan till ett billigt område. Många bodde här i kollektiv i de oupprustade gamla husen och träffades på små källargallerier som trängdes med de rätt så dekadenta ölhallarna.

Men tiderna förändras, den stora våg av omvandling från hyresrätt till bostadsrätt som skett i hela landet har verkligen förändrat en stadsdel som Linnéstaden. Utan att ha någon klar statistik har majoriteten av bostäderna blivit bostadsrätter. Stämningen är en helt annan och jag känner inte igen längre mig i mina gamla kvarter. I backen trängs nu de senaste modellerna av Volvo, BMW, Mercedes med andra suvar. Gatorna och gatljusen är i ständigt toppskick, men grannarna hälsar inte längre på varandra. Omflyttningen har ökat markant, alla de som var starkt för en omvandling i det hus där jag är uppväxt har nu flyttat, och oftast 2-3 hushåll har bott där på de ca fem år som gått sedan omvandlingen. Det står allt som oftast en container i backen, med delar av kök, förra årets modell, eftersom de nyinflyttade alltid skall riva ut och bygga upp ett nytt kök, även om det gamla bara var

några år gammalt. På Andra Långgatan, till trots att de flesta porrklubbar är kvar (dock mindre dominerande), har nu förutom en stor del ölkrogar en champagnebar öppnat och man kan se folk stå och "vaska" mitt på gatan på nätterna. De stora lägenheterna där kollektiven bodde är nu bostadsrätter, med ganska saftiga insatser.

Denna utveckling har gjort mig nyfiken på vad man skulle kunna göra istället. Jag är absolut inte emot att staden förändras, tvärtom, men jag frågar mig om stadsutveckling alltid måste ske efter samma recept? På Linnégatan, som är huvudgata i Linnéstaden, med spårvagn och många butiker finns det tre 7-eleven (dock inget Espresso House, ännu). När jag flyttade till Malmö och gick på Bergsgatan gladde det mig att det där inte fanns en enda 7-eleven, i hörnen låg istället butiker som Essensspecialisten och Bosses bussresor. Det är verkligen spännande att se hur Malmö fungerar och utvecklas, staden blir bara bättre och bättre, mer och mer intressant i mina ögon.

Drivkrafterna bakom stadens utveckling och uttrycket av det i form av hur människor bor har blivit mitt fokus för detta arbete. Jag vill försöka förstå vad man som arkitekt skulle

kunna göra för att bidra till att ex. Möllevången inte går precis samma öde som Linnéstaden till mötes.

Jag har länge tänkt på hur lite tanke man som arkitekt ofta under processens gång ägnar sig åt arkitekturens konsekvenser för samhället. I min hittillsvarande erfarenhet som arkitekt, som jag fått genom praktik, så har jag ofta sett hur vi skapar något som är funktionsdugligt och estetiskt intressant för den utvalda brukaren för det tillfället, på den platsen. Ytterst sällan ser man en större bild av hur det påverkar stadsdelen och staden i stort. Detta har gjort mig nyfiken på hur man skulle kunna skapa ett projekt utifrån ett mål, en vision, att försöka anpassa projektet efter dess konsekvenser istället för att i efterhand studera vilka konsekvenser ett projekt får.

I mitt examensarbete har jag valt att studera vad man i vår profession som arkitekt och stadsplanerare kan göra för att bidra till att minska den socio-ekonomiska boendesegregationen i Malmö och förslag på hur.

1.4 PROCESS

I detta examensarbete har jag velat pröva hur man som arkitekt kan ge förslag på hur man kan påverka en social utvecklingsprocess.

Den påtagliga processen att samhället blir alltmer åtskilt, mer segregerat, tycker jag är intressant eftersom det handlar om så basala frågor som var människor bor, vem de möter i sin vardag och hur de skapar sin livsuppfattning.

Jag började examensarbetsprocessen med att ställa mig fråga vad man som arkitekt och stadsplanerare kan göra för att bidra till att minska den socio-ekonomiska boendesegregationen i Malmö och förslag på hur. Genom att sätta mig in vad som görs och förutsättningarna för människors handlingsutrymme vad gäller val av bostad och hur det relaterar till situationer i Malmö har jag valt att göra ett projekt som omfattar ett utsnitt av staden och nedslag på två platser i den västra mest homogena delen av utsnittet.

Detta är ingen akademisk uppsats utan ett arbete baserat på tolkningar av texter, utredningar och meta-studier rörande boendesegregation, integration, gentrifiering, urban resursfördelning och förtätning skrivet av kulturgeografer, stadsplanerare & sociologer.

Min förståelse av boendesegregation som fenomen baseras i stort sett på forskning och texter av Roger Anderson, professor i kulturgeografi, Institutet för bostads- och urbanforskning vid Uppsala Universitet. Till sammans med Boverkets Rapport om social hållbarhet har jag skapat mig en bild av segregationens mekanismer och vad som ses som lämpliga åtgärder från offentliga myndigheters sida.

Det finns relativt många studier på planeringens möjligheter för att minska segregationen, samt översikter av bostadspolitiska program och strategier för hela staden. Men vad jag erfarit finns det relativt få studier på vad som faktiskt kan göras, i kvartersskala, mer konkret. Därför har det varit en utmaning att utifrån många idéer som presenteras på större skala pröva mig fram till förslag som kan verka på en mindre skala.

Genom att läsa utvald statistik, projicerad på staden, framträder en tydlig bild av en segregerad stad. Jag har gjort nedslag i de mest extrema områdena i staden utifrån inkomst och utbildningsnivå, för att få en bild av stadens skiftande karaktär.

Genom observationer och en del textstudier

av exempel på de socialt blandade områdena Nørrebro i Köpenhamn och Möllevången i Malmö har jag försökt få någon typ av början till verktyg för en socialt blandad stadsdel.

Jag har tagit ett öst-västligt utsnitt av Malmö som studieområde och som åtgärdsområde, eftersom det infångar relativa extremer i staden inom en sträcka på sex kilometer.

I detta utsnitt har jag slutligen valt två platser i västra delen, i stadsdelen Rönneholm och gjort scenarier på hur de kan utvecklas i den process jag föreslagit.

En frågeställning om hur man kan förändra en social utveckling har varit den drivande kraften genom arbetet. Detta är något jag aldrig tidigare jag har provat att ha som röd tråd i ett arbete. Det har varit en intressant process, men relativt svår och har lett till att jag fått ett annat perspektiv på varför man bygger som man gör och en förståelse för hur staden utvecklas och hur den utvecklingen potentiellt skulle kunna ske på ett annorlunda sätt än det konventionella.

1.5 MÅL

Mitt mål har varit att vända på frågan om vem som skall bo var. De flesta åtgärder mot segregationen görs där de mest ekonomiskt utsatta bor, som olika grad av mildrande åtgärder mot segregationens konsekvenser. Istället har jag velat studera hur man kan ge förutsättningar för att integrera socio-ekonomiskt svaga i homogent rika områden.

Anledningen är i grunden en ideologisk fråga om vem som har rätt till staden. Malmö präglas av en otrolig mångfald, men stadens uttryck är relativt homogent. Jag vill med mina förslag sprida en blandad befolkning över staden för att öka anknytningen mellan människor och för att i längden ta tillvara på de outnyttjade mänskliga resurserna som inte frigörs.

Som jag ser det drivs i princip all förändring i svenska städer idag av de rikaste medborgarnas efterfrågan. Det resulterar ofta i att det som byggs är relativt dyra bostäder med hög kvalitet, nya shoppingcenter, samt ett antal få nya kulturattraktioner för samma publik. Konsekvensen av denna typ av byggnation är att väldigt mycket ser likadant ut, är byggt för en och samma livsstil, ett visst vardagsbeteende och följer samma mönster.

Mycket av den retorik som förs inom stadsförnyelsediskursen förordar allsidig hushållsammansättning, blandning och variation. Retoriken till trots ges intrycket av att kommunernas handlande i den fysiska stadsutvecklingen egentligen inte gör så mycket för att komma åt själva boendesegregationen i sig. Främst handlar det om åtgärder som syftar till att erbjuda nya och mer attraktiva boendeformer i resurssvaga bostadsområden, genom kompletteringsbebyggelse, ombyggnad eller omvandling till bostadsrätt. Det rör sig om ganska små projekt, och väldigt lite görs för att bryta den ensidiga befolkningssammansättningen i hela staden och särskilt för att bryta koncentrationen i de mer välbärgade områdena. (Boverket 2010)

Fokus i många kommuner har gått från områdesbaserade insatser, där man sett området som det problematiska, till en övergripande förståelse för att hela staden är segregerad och insatser som främjar till att binda ihop olika områden. Genom att bygga ihop dem och genom att sammanbinda dem med kollektivtrafik strävar man efter en bättre integration av staden.

I mitt arbete har jag prövat hur man kan bygga för att motverka att människor bor åtskilda

på grund av den fysiska miljön. I detta arbete har jag strävat efter att visa på hur man kan bygga för andra grupper än de som bor i majoritet i ett område och på det sättet skapa en förutsättning för en mer blandad befolkning i hela staden. Man kan se det som en studie i en framtida socialt förtättningsprocess.

Jag är fullt medveten om att faktorer som styrs av skattesatser, bostadspolitik, bolagsformer m.m. har stor betydelse för stadens form, uttryck och innehåll. Men allt detta till trots, kan man i vår profession ge förslag som kan visa en annorlunda utveckling och visa andra möjligheter än vad som annars skulle komma fram. Lilja & Perner (2010) skriver att, även om de tror att det med de samhällseliga åtgärder som nu sker är mycket svårt att bryta segregationskrafterna, så kan man med samhällsplanering inte skapa integration, men man kan skapa bättre förutsättningar för integration.

TEORETISK BAKGRUND

2.1 BEGREPP

Segregation definieras enligt Nationalencyklopedin ” segregation (senlatin *segrega* ’tio ’avsöndring’, ’separation’, av latin *se* ’grego ’avskilja (från hjorden)’), det rumsliga åtskiljandet av befolkningsgrupper. Segregation kan ske på grundval av socioekonomisk status, hudfärg, religion, etnisk tillhörighet e.d. Den kan vara ofrivillig eller frivillig.”

Jag har tagit fasta på segregation i betydelsen rumslig åtskillnad mellan människor. Denna åtskillnad kan ske av människors olika egenskaper.

Demografisk segregation – åldersgrupper, hushållstyper och kön

Socioekonomisk segregation – inkomst-, yrkes- och socialgrupper

Etnisk segregation – grupper av nationalitet, religion och etnicitet

I detta arbete har jag fokuserat på socio-ekonomisk segregation och ej på demografisk eller etnisk segregation. Detta eftersom jag inte anser att människors etnicitet i sig har med saken att göra och eftersom man ändå fångar upp den socio-ekonomiskt svaga grupp med invandrarbakgrund, när man diskuterar inkomstgrupper. ”Det finns sedan flera år tillbaka en tydlig koppling mellan etnisk och ekonomisk segregation i storstadsregi-

onerna. I de mycket resurssvaga områdena bor numera huvudsakligen fattiga synliga invandrargrupper.” (Socialstyrelsen 2010:13)

Integration är inte motsatsen till segregation utan innebär att människor inkluderas och blir en del av samhället. I den allmänna debatten betecknar integration ofta den process där invandrare etablerar sig i samhället, och det existerande samhället anpassar sig till den integrerade, vilket skiljer sig ifrån assimilering, som innebär fullständig anpassning till majoritetens kultur.

Gentrifiering definieras som omvandlingen av socialt marginaliserade och arbetarklasdominerade områden i de centrala stadskärnorna till medelklassområden. (Andersson 2004).

Ofta betecknar man segregerade områden med en majoritet bestående av människor med lägre inkomster och från andra länder. Områden med proportionellt hög andel människor med höga inkomster anses ofta vara gentrifierade. Gentrifieringen kan kanske förutsätta och förutsättas av förekomsten och utvecklingen av utsatta förortsområden. Gentrifiering och det som ofta definieras som segregerade områden; utsatta förortsområden, kan sägas vara olika sidor av samma

mynt - boendesegregation i regional skala.

Jag vill i detta arbete utgå ifrån tesen att det inte är enskilda områden som är segregerade utan att det är hela staden som är segregerad.

I denna teoretiska bakgrundsdel visar jag på olika sätt att se på orsakssamband till segregation. Hur segregationen uttrycks på kvartersnivå, s.k. grannskapseffekter och orsaken till dessa grannskapseffekter och vad det får för uttryck,

2.2 ORSAKSSAMBAND - KAUSALITET

2.2.1 Exempel orsakssamband

För att förstå segregationens orsaker, effekter och uttryck, handlar det mycket om vad som orsakar vad. Detta kallas orsakssamband eller kausalitet. Eftersom det är ett fält som är relativt svårt att kvantifiera och kan ses från många perspektiv så kan olika orsakssamband och förklaringar gällande samma problem ge helt olika förslag på åtgärder.

När man studerar sociala frågor som sker i staden i allmänhet är det svårt att skapa tydliga orsakssamband. För att tydliggöra hur lätt det är att se ett felaktigt orsakssamband beskriver jag här ett enkelt exempel. Samtidigt som det säljs mycket glass så drunknar många i hav och sjöar. Det hänger ju inte ihop med att de drunknar för att de har ätit glass utan eftersom man utelämnat orsaken, vilket är att det säljs mycket glass och många drunknar när det är soligt väder ute. Solen är alltså orsaken. Glassätandet och drunkningarna är fenomen som är en konsekvens av den orsaken, att det är soligt väder ute. På samma sätt måste man ta med fler aspekter än de som endast har med rum, planering och arkitektur att göra för att förstå vad som ligger bakom och vad som kan vara en del av lösningen till att minska segregationen. Dess-

utom kan slutsatserna i detta arbete med all rätt ifrågasättas, men jag skall försöka vara så tydlig som möjlig i vilka orsakssamband jag väljer att belysa och använda som grund för mitt arbete.

Genom att beskriva ett exempel av hur forskare i Nederländerna har granskat Nederländska myndigheter orsakssamband mellan utanförskap och låg boendekvalitet vill jag visa hur det ofta kan bli väldigt fel beroende på vad man väljer att se som problemet och

2.2.2 Ifrågasättandet av orsakssambandet mellan utanförskap och låg boendekvalitet

Tre forskare i Nederländerna van Gent, Muster och Ostendorf (2009), testade det Nederländska Ministeriet för Bostadsbyggande, Grannskap- och Integrations program för angripandet av socialt utanförskap och problem med boendekvaliteten. Detta politiska program utpekade 40 områden och byggde på antagandena att det råder en stark koppling mellan socialt utanförskap och boendekvalitet, att det råder en tydlig social och rumslig åtskillnad i det nederländska samhället och att dessa problem tillsammans ytterligare

ökar de negativa effekterna. van Gent m.fl. undersökte indikatorerna bakom och relevansen i antagandenas kopplingar mellan socialt utanförskap och dålig boendekvalitet. Indikatorerna för utanförskap angavs vara invånarnas disponibla genomsnittliga inkomst och sysselsättningsgrad (förvärvsfrekvens). Indikatorerna för boendekvalitet anges vara fysiska miljöstörningar (buller, utsläpp, trafikstörningar och trafiksäkerhet), upplevd trygghet (vandalism, sociala störningar och upplevd osäkerhet), missnöje med bostaden och missnöje med omgivningen.

van Gent m.fl. studie visar att nivån på boendekvaliteter och graden av socialt utanförskap är fenomen som i huvudsak inte är relaterade till varandra i Nederländerna, baserat på de indikatorer som används av ministeriet.

Förutom de 40 utpekade områdena studerade van Gent m.fl. ett stort antal fler exempel med avseende på tidigare nämnda indikatorer. Det framgick av studien att de flesta av de 40 särskilt utpekade områdena fanns inom normalbeståndet, medan många bostadsområden med s.k. dålig boendekvalitet var befolkade av välbärgade hushåll.

Slutsatsen från van Gents m.fl. studie var att de två typerna av problem, socialt utanförskap och dålig boendekvalitet, i verkligheten inte är relaterade till varandra. Därför kan det tyckas märkligt att de sätts samman och blir grunden för den nederländska bostadspolitiken. Man kan ställa sig frågan om det är platsen eller människorna som man ser som föremål för åtgärderna.

van Gent m.fl. anser att det bostadspolitiska programmet fokuserar på frågor om och åtgärder mot socialt utanförskap och integration på grannskapsnivå, istället för ojämlikheter på samhällsnivå. Detta är en trend i synen på välfärdspolitik och i hela Västeuropa sedan 1980-talet.

Att försöka åtgärda ex. bostadsförhållandena för att bekämpa socialt utanförskap i ett område kan i sig motverka syftet genom att man ändrar hyresnivåerna vilket kan leda till en ofrivillig omflyttning av hushåll och människor slås ur sina nätverk.

Istället förordar van Gent m.fl. att man borde skilja målen åt och åtgärda ett av dem. I Nederländerna är fattiga människor spridda i ett alltför utspritt mönster för att motivera ett områdesbaserat förhållningssätt. Fattigdom

är mer ett problem på individnivå än på områdesnivå. van Gent m.fl. förordar istället att man satsar mer energi på social teori och forskning vad gäller planeringsstrategier än att försöka ändra på sociala mekanismer.

Vad kan dessa studier lära oss i Sverige? Situationen i Nederländerna är inte helt olik den i Sverige! Åtgärder på 1980-talet för förbättrande av boendekvaliteten i många miljonprogramsområden resulterade i att många av ekonomiska skäl var tvungna att flytta, en del evakuerades under ombyggningstiden och hade sedan inte råd att flytta tillbaka. I samklang med van Gent m.fl. innebär det att åtgärder ibland motverkar sina egna syften.

Ifrågasättandet av samband mellan olika fenomen är alltid bra för att kritiskt förstå vad som påverkar vad, särskilt när det ligger som grund för en problemformulering för statliga åtgärder. En mer nyanserad bild skulle kunna skapas genom att addera kommunikationer, service och mötesplatser till kriteriet boendekvalitet, vilket troligen skulle ge en någorlunda annorlunda bild av ett grannskap och dess attraktivitet.

2.3 SEGREGATIONENS UTTRYCK

2.3.1 Grannskapet som måttstock

Grannskapsförespråkarna Uno Åhrén & Göran Sidenbladh hävdade 1948 att om grannskapet skulle ha en rimlig chans att fylla funktionen som en social enhet var det "en allvarlig förutsättning att gruppens medlemmar tillhör samma klass eller socialgrupp" Sidenbladh 1948 (citerad i Danermark 1984:75)

Det svenska samhället har förändrats kraftigt under det senaste halvsekle. Idag har en blandad befolkning en helt annan innebörd än då, och segregering som fenomen har en helt annan påverkan på samhället. Samhället har i verkligheten blivit mer och mer segregat, en utveckling som tycks fortsätta, medan politiken eftersträvar mindre och mindre segregation. Forskarna Bergsten & Holmqvist (2007) skriver utifrån en jämförelse av olika kommuners planeringsmål, att om de lokala förutsättningar i städerna anses skilja sig åt efter bostadsområdenas sociala sammansättning, framstår områdenas brist på blandning som ett problem.

Lilja & Pemer (2010) beskriver segregationsprocessens påverkan på städerna på tre sätt.

1. Ökad lokal homogenitet, enskilda stadsdelar har blivit alltmer socialt homogena, vilket

leder till ökade skillnader mellan olika delar av staden.

2. Ökad polarisering, stadsdelar som kännetecknas av låginkomstområde har stärkt sin karaktär som det, dvs. en identitetsstigmatisering.

3. Gentrifiering av våra innerstäder, större inkomstskillnader har uppkommit mellan innerstad och förort.

2.3.2 Negativa grannskapseffekter

I studier av Galster, Andersson, Musterd, Kauppinen (2008) påvisas de negativa effekterna i individernas inkomstutveckling under 1990-talet för personer som bodde i bostadsområden med många ekonomiskt fattiga. De personer som – oavsett nationell bakgrund – bodde i grannskap med låga genomsnittliga inkomster, låg andel arbetande befolkning (förvärvsfrekvens), under perioden 1995-1999 hade en sämre inkomstutveckling än de som bodde i andra områden. Skillnaderna gäller alla utbildningsgrupper, alla åldrar och båda könen. Detta betyder att personliga egenskaper (ålder, kön, utbildning), som annars bestämmer mycket av individens sysselsättning och lön, inte kan förklara varför personer i ett visst grannskap

har en sämre utveckling än personer som bor på annat håll. Detta fenomen kallas grannskapseffekter.

Boverket talar i sin rapport Social hållbar utveckling (2010) emot Galster m.fl:s studier med att det endast finns "svaga belägg att ett bostadsområdes socio-ekonomiska sammansättning påverkar enskilda individer på ett avgörande sätt". Däremot finns det enligt samma källa starka samband mellan att bo i ett resursstarkt eller resurssvagt område och hur väl individer lyckas i livet. Ju mer forskare isolerar orsakssambandet mellan områdets socioekonomiska struktur och hur individer klarar sig på olika samhällsarenor, desto mindre tenderar den här effekten att vara.

Det har alltså stor betydelse för vilka effekter man tittar på, särskilt för att komma till en sådan slutsats. Genom att försöka förstå de bakomliggande orsakerna bakom de negativa grannskapseffekterna som Galster m.fl. talat för kan man bättre förstå varför de har betydelse.

2.3 SEGREGATIONENS UTTRYCK

2.3.3 Orsaker till grannskapseffekter

Enligt kulturgeograf Roger Andersson finns det tre viktiga och kompletterande teorier för att förklara Grannskapseffekter: socialisationsteori, nätverksteori och stigmatiseringsteori.

Socialisationsteorins grundfråga är hur vi blir som vi blir och hur detta blivande sker under påverkan från omgivningen. Det handlar om vilka normer, värderingar och beteenden vi delar med andra. Vissa normer med nästan alla, vissa med några och kanske andra med ytterst få. Socialisationsteoretiskt tänkande har sitt fokus på barn, och den roll som föräldrar har i att överföra värderingssystem mellan generationer.

(van der Burgt 2006)

Bostadens läge bestämmer till stor del barns interaktions- och socialisationsrum. Den sekundära socialisationsprocess som sker inom och utom samhällets institutioner, sker utifrån bostadens läge. Därmed får vilken förskola, skola, vilka föreningar man är med i etc. stor vikt i socialisationsteorins perspektiv.

Boendesegregationen leder till skilda uppväxtvillkor, men det sociala inflytandet upphör inte vid en viss ålder utan fortsätter hela livet. Vuxna påverkas också av sin fysiska omgiv-

ning och den står som grund för vilka man träffar och associerar sig med.

När man flyttar till ett nytt land sker delvis en re-socialisation – både språklig och kulturell, eftersom omgivningen kräver det. Finns det däremot ingen representation av den kultur som råder dit man kommer, eftersom man är bosatt i ett område med mycket få representanter för majoritetsbefolkningens kultur, kan re-socialisering inte utan vidare realiseras. Detta i sig försvårar en integrationsprocess.

Nätverksteori kan komplettera det socialisationsteoretiska tänkandet.

Människan påverkas av de nätverk som finns runt henne, och en person med svag social position kan missgynnas av att vara omgiven av människor i samma situation. Individens sociala kapital blir en konsekvens av dess nätverkskontakter och om man bor i ett bostadsområde med människor i liknande social ställning med anknytning till svaga sociala nätverk minskar möjligheterna på ex. bostadsmarknaden, arbetsmarknaden, och den politiska marknaden.

Stigmatiseringsteoretiskt tänkande används ofta i analyser av hur omgivningen behandlar en enskild individ. I sammanhang där man diskuterar etnicitet är det vanligt att föreställ-

ningar om hur en viss kategori ex. svarta, iranier, latinamerikaner etc. smittas av sig på de som anses rymmas inom en sådan kategori. I många fall omfattas också geografiska områden av stigmatisering, ex. med innebörden av att en bestämd plats skulle ha vissa bestämda egenskaper. Ex. "att komma från landet", eller att komma från Rosengård, Lidingö etc. (Andersson m.fl. 2007)

2.4 BOENDESEGREGATIONENS ORSAKER

Boendesegregationens orsaker kan förstås genom olika perspektiv, både flyttningsbeteende, ekonomiska orsaker och historiska orsaker.

2.3.1 Flyttningsbeteende

Andersson m.fl. (2007) menar att boendesegregationen syns tydligast i flyttningsbeteendet. "...den ekonomiska och etniska segregationen som finns i svenska städer påverkar hushållens flyttningsbeslut, vilket både upprätthåller och, under vissa betingelser förstärker boendesegregationen..."

Mycket få bor på samma plats hela sina liv. I snitt flyttar en person i Sverige tio gånger under sitt liv. I vissa områden, exempelvis perifera förorter, är omflyttningen dramatiskt mycket större. Vilka fenomen som ligger bakom flyttningarna i livet kan beskrivas i fyra faser. Protosegregeringsfasen, segregationsgenererade flyttningar, institutionsgenererade flyttningar och nätverksgenererade flyttningar.

Protosegregeringsfasen är när en svenskfödd person flyttar ut och invandrade personer flyttar in. Detta fenomen är segregationsgenererade flyttningar där andelen utlandsfödda i området överstiger stadens genomsnitt. Rinkeby i Stockholm hade 90 % infödda svenskar 1970, och endast 40 % 2008.

Segregationsgenererade flyttningars orsaker är bl.a. stigmatiseringsprocesser, som ofta i sig orsakas av medias negativa rapportering av ett särskilt område. Skolsegregeringen, är ytterligare en orsak. Vid 1990-talets mitt gick, ca 60 % av låg- och mellanstadiebarnen i Malmö kommun med svensk bakgrund i skolor med mindre än 20 % hemspråksberättigade barn. Endast 10 % av de hemspråksberättigade barnen gick i dessa "svenska" skolor. (SOU 1996:55) Denna separation är både ett resultat av boendesegregeringen och dessutom en orsak till separationsprocesser och förstärkning av den etniskt baserade segregationen i staden.

Institutionsgenererade flyttningar, är exempelvis samhällets institutioners inverkan på bostadsmarknadens, bostadsbeståndets och betingelserna för boendets påverkan på val vid flyttning. De kan konkretiseras genom lagar, regler, politiska riktlinjer, skattesatser och skattesubventioner, bidrag etc. De kommunala allmännyttiga bostadsbolagen tillskrivs ofta stor betydelse för att de står för det yttersta ledet i en kommunal bostadspolitik. Möjligen den viktigaste institutionsgenererade segregationsorsakande offentliga inblandning på det svenska bostadsutbudet är miljonprogrammet (1965-1974) och det som byggdes

under den perioden. Då byggdes en miljon hyreslägenheter, samtidigt som vart femte nu existerande småhus byggdes. (Boverket 2010) Miljonprogrammet etablerades aldrig som stabila bostadsområden från början. Områdena stabiliserade sig ej socialt eftersom det samtidigt som de uppfördes skedde en snabb volymmässig tillväxt av småhus, subventionerade av generösa avdragsregler för bostadslån. "Betydande delar av de svenska medel- och arbetarklassfamiljerna, särskilt de med två försörjande parter, kunde välja bostads- och äganderätt, och valde då ofta bort hyresrätterna i de nybyggda perifera bostadsområdena" (Boverket 2010)

Nätverksgenererade flyttningar
Människor i allmänhet söker ett hem nära de som de känner sig närstående med, de man har nätverk med. Detta sker ibland efter etnicitet, invandrade personer söker sig till landsmän, s.k. etniska kluster. Orsaken ligger i både ekonomiskt-strukturella, institutionella och kulturella förklaringar. Till största del orsakas den av en process där majoritetsbefolkningen flyttar ut från hyreslägenheter i perifera områden, och lägenheter blir tillgängliga. Majoritetsbefolkningens beteende att "undvika" perifera bostadsområden kallas ibland för White flight. (Bråmås 2006)

”Majoritetsbefolkningen flyttar helt enkelt inte till områden som har en hög andel invandrare” (Andersson1997)

Sammanfattningsvis skulle man kunna säga att segregationen orsakats av möjligheterna eller inte möjligheterna att göra val. Att välja var man vill bo, med vem och hur man vill bo. Vem som har haft möjlighet att göra de val de har gjort och varför de har haft de möjligheterna är i mina ögon nycklarna till förståelsen för segregationsprocessens upprinnelse.

2.5 HISTORISKA PERSPEKTIVSKIFTEN

I europeisk bostadspolitik har det sedan 1970-talet omtvistats vad som är orsaken till segregationen. Är det individen (ex. dess inkomst) eller den fysiska miljön (ex. var människor bor och kvaliteten på de bostäder de bor i) och hur är dessa fenomen relaterade? Olika politiska verktyg har använts i olika tider beroende på vilka problembild man har sett och de konsekvenserna av dessa åtgärder får vi hantera idag.

Något förenklat kan man utifrån Boverkets rapport Social hållbar stadsutveckling (2010) sammanfatta svensk bostadspolitikens svängningar mellan dessa ovan nämnda orsaksförklaringar från 1970-talet till idag.

Under 1970- och 1980-talens ansågs bostadssegregationen ha uppkommit i en politik som separerade de tre upplåtelseformerna, hyres-, bostads- och äganderätt. Fokus låg då alltså på individen och dess beteende. "Förmånliga skatteavdrag och subventionerade bostadslån blev en drivkraft för många hushåll att lämna de stora hyreshusområdena. De som hade råd flyttade till bostadsrätter i småhus eller till nybyggda villaområden. Tomma lägenheter fylldes med "problemhushåll" och unga arbetskraftsinvandrare från bl.a. Finland, Italien, Jugoslavien, Polen, Por-

tugal, Grekland och Turkiet." (Boverket 2010) På 1980-talet formades den sociala bostadspolitik utifrån det politiska målet att främja ett jämlikt och integrerat boende, man förklarade bostadssegregationen bero på ojämlik inkomstfördelning. Mer aktiv bostadsförmedling och ökat ekonomiskt stöd till hushållen var då receptet.

På 1990-talet återkom den fysiska miljöns betydelse. Framför allt skulle bostadsbolagen ta en större roll i fråga om upprustning och förvaltning av de slitna bostadsområdena.

I slutet av 1990-talet såg man en annan orsaksförklaring än tidigare. Istället för att se segregation som ett bostadspolitiskt problem såg man det som ett arbetsmarknads-, utbildnings-, och deltagandeproblem som regeringspropositionen (1997/98:165) Utveckling och Rättvisa- en politik för storstaden på 2000-talet visar.

Runt 2005 återkom den fysiska dimensionen, man utvärderade lokala utvecklingsavtal. Där fann man mer lyckosamma exempel från Göteborg där man provat ett antal metoder som knöt an till en mer sammanhållen stadsförnyelse, som syftade att integrera olika stadsdelar till en helhet. Dessa idéer har funnits med

under egentligen hela slutet av 1900-talet, men trots det verkar det inte ha fått någon effekt på regeringars politik att bryta bostadssegregationen.

Dessa metoder som provats i Göteborg uppkom vid utvärderingen av Storstadskommittén 1998. Slutsatsen i allmänhet var att mycket av det arbete som hade skett under slutet av 1990-talet under regeringens satsning storstadskommittén hade från början syftat till att motverka segregation, men valde att bortse från stadsförnyelseperspektivet. Kopplingen mellan social hållbarhet och fysisk stadsutveckling utifrån ett hela-staden perspektiv saknas. Majoriteten av de åtgärder som gjordes var områdesbaserade och inriktade på att bryta utanförskapet genom fyra metoder; Underifrånperspektiv, Långsiktighet, Samverkan och Målstyrning. Vid utvärdering fann bl.a. Integrationsverket att livet i många av de områden där insatser skett skulle vara sämre utan insatserna, men att insatserna varit ett välfärdsarbete snarare än ett arbete som påverkat segregationens mekanismer. När effekterna av storstadskommittésatsningen skulle utvärderas, fann man att det inte var tillräckligt att endast fokusera på utsatta områden. Framtida satsningar måste ske för att se segregationsproblemet som ett problem

för hela staden. De efterlyste mer övergripande strategier för den rumsliga utvecklingen och integrationen av bostadsområden genom helhetsorienterade och tvärsektoriella metoder. Det vill säga, mer stadsförnyelse utifrån ett helhetsperspektiv och mindre av områdesspecifika insatser.

Vid utvärderingen av storstadskommittén var arkitekter med i endast en av de 83 externa utvärderingsgrupperna som undersökte bostadsområdenas fysiska förutsättningar.

Den utredning som arkitekter var med i, av Schulz m.fl. (2004) diskuterade åtgärder och metoder med perspektivet på en stadsförnyelse för hela staden. Den baserar sig främst på problemen bland förortsbebyggelsen från 1960-talet och förordar:

- Förtätning för att förbättra bebyggelsemiljön och möjliggöra boendekarriär i stadsdelen
- Kompletteringsbebyggelse – skapa stråk, och bygga ihop bostadsområden med varandra.

De metoder som diskuterades i utredningen var:

- **Öka kopplingar** ”att stadsdelar bör kopplas ihop med varandra”
- **Genomströmning** ”att en naturlig genomströmning av människor som rör sig mellan bostadsområden och stadsdelar ökar den

upplevda tryggheten

- **Samverkan** ”att sektorsövergripande samverkan och boendeinflytande är nödvändigt för att utveckla stadsdelar på bästa sätt”

- **Kompletteringsbebyggelse/Stråk**

”att ett bostadsområdes isolering bör brytas genom tillskott av kommunikationsstråk till övriga områden

- **Överbundna barriärer**

”att tydliga barriärer i form av natur eller vägar mellan områden och som utgör gräns för områden med olika status bör byggas bort

- **Stadsmässighet**

”att stadsdelar och bostadsområden ges en stadsmässig framtoning”

- **Koncentrerad rörelse**

”att den fysiska miljön skall utformas så att den bidrar till att människors rörelser koncentreras till några få gångstråk istället för att spridas ut i periferin”

Idag så sker den statliga politiken utifrån ett områdesbaserat perspektiv men fler och fler åtgärder börjar komma med ett hela staden perspektiv som grund. Dock handlar väldigt mycket om att knyta samman välbärgade stadsdelar med mindre välbärgade, och väldigt lite om att förändra stadsdelars befolkningssammansättning på ett djupare plan.

2.6 TEORETISK SLUTSATS

Efter att nu ha satt mig in i problematiken bakom segregation ser jag en ohållbar situation växa fram.

På det individuella planet är, enligt min uppfattning, inkomst det som avgör var man kan bosätta sig. Eftersom bostadens läge avgör hur attraktiv den är, vilket i sig avgör prisnivån, innebär det att där det är attraktivt att bo är det dyrt att bo. Valfriheten att bo var man vill råder, men valfriheten är bara reell för de som har medel att betala för en annan bostad. I de bostäder som efterlämnas, samlas de som inte har ekonomiska medel att flytta någon annanstans. I många fall får sådana efterlämnade områden dåligt rykte, stagnationen ökar, och en negativ process eskalerar.

Är detta ett problem?

Denna fråga är i grunden ideologisk.

Att människor lever åtskilt gör att de som har sämre förutsättningar i livet ofta samlas i vissa områden. Om de står utanför arbetsmarknaden och inte genom sociala nätverk, baserade på sitt grannskap, får inträde till den resulterar det i en förlust av humankapital för hela samhället. Vidare kan man se uppkomna effekter av segregation som desillusionerade människor som gör upplopp, vilket i sig leder till att andra vill distansera sig ytterligare. I

Sverige har vi ännu inte några slutna bostads-kvarter med vakter, s.k. gated communities, som i många länder påvisar en extrem lokal segregation.

Vad kan man göra åt det?

I relation till den idag uppkomna situationen med boendesegregation, har marknaden svårt att lösa en sådan situation eftersom marknaden svarar på kapitalets behov. Marknaden är reaktiv, medan politiken och invånarens initiativ kan vara proaktiva och gå i förväg för att förändra situationer. I Sverige är bostadsmarknaden idag inte subventionerad och inte reglerad. I många europeiska länder är byggbolag tvingade att avsätta en viss del av fastigheten, eller exploateringsprojektet till bostäder med lägre hyror, ofta kallad social housing, så är det ej i Sverige ännu. I vårt land har tidigare allmännyttan spelat rollen som bostadsbyggare åt de som inte hade råd att bygga själva. Den rollen finns kvar, men sedan 2010 skall allmännyttiga bostadsbolag agera som en privat aktör och endast göra affärsmässiga investeringar. Detta minskar kommunernas möjligheter att agera socialt på bostadsmarknaden.

Som tidigare beskrivits sker mycket av de åtgärder som stat och kommun sätter in i utsat-

ta områden för att minska effekterna av segregationens konsekvenser. Utan dessa åtgärder skulle situationen i de områdena troligen vara ännu värre än idag, men de åtgärderna strävar inte efter att bryta segregationsprocessen.

Vad krävs?

Det jag tagit fasta på utifrån teorin är att för att en stad skall ha en spridd mångfald, krävs det att det finns blandad befolkning över hela staden.

Det krävs då platser att börja med mångfalden på, platser där utbyte mellan olika människor kan ske. Om inte en integrationsprocess är ömsesidig så kommer det aldrig att fungera.

För att ett samhälle skall bli integrerat krävs det att människor med olika ekonomiska förutsättningar växer upp i samma stadsdel. Därför krävs det på sikt bostäder för människor med olika ekonomiska förutsättningar i samma stadsdel.

Hur kan man skapa en process som leder till stadsdelar med mötesplatser för integration och bostäder för andra socio-ekonomiska grupper än de som redan bor där har blivit min uppgift att undersöka i detta arbete.

SITUATIONER

3.1 SITUATIONEN I MALMÖ

För att visa på situationen i hela Malmö har jag sammanställt några kartor med hjälp av Geografiska Informationssystem - GIS. De kriterier jag har valt att titta på är:

Inkomst

Arbetslöshet

Arbetsstillfällen

Bostadspriser

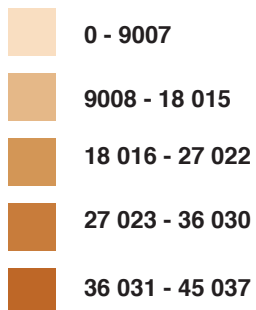
Utbildningsnivå

Densitet

All rådata kommer från Statistiska Centralbyrån, genom Malmö Stad och processad genom programvaran ESRI ArcMap.

INKOMST

MEDELINKOMST
SEK/MÅNAD & INDIVID

Tydligt ser man att inkomsterna stiger dessto längre västerut man kommer. Österut stiger inkomsterna först i villaområdena utanför inre ringvägen.

LIMHAMN

RIBERSBORG

CENTRALEN

VÄRNHEM

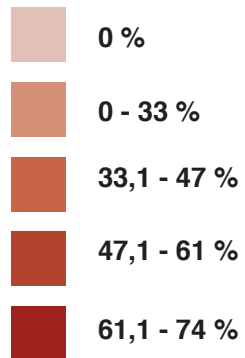
TRIANGELN

ROSENGÅRD

HYLLIE

ARBETSLÖSHET

% ARBETSLÖSA
AV ARBETSFÖR
BEFOLKNING

Högst arbetslöshet i sydöst. I stadsdelar som Kroksbäck, Holma, Lindängen, Kastanjegården och Rosengård.

LIMHAMN

RIBERSBORG

CENTRALEN

VÄRNHEM

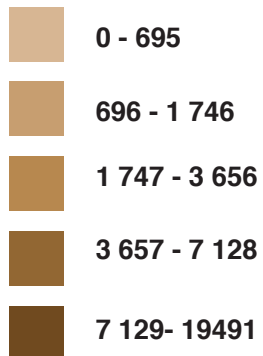
TRIANGELN

ROSENGÅRD

HYLLIE

ARBETSTILLFÄLLEN

ANTAL
ARBETSTILLFÄLLEN

Den absoluta majoriteten
av arbeten finns i Gamla
staden, runt Triangeln och i
Västra hamnen.

LIMHAMN

RIBERSBORG

CENTRALEN

VÄRNHEM

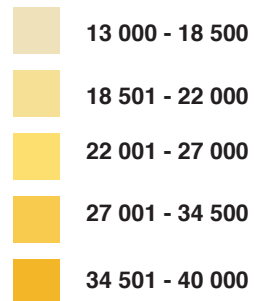
TRIANGELN

ROSENGÅRD

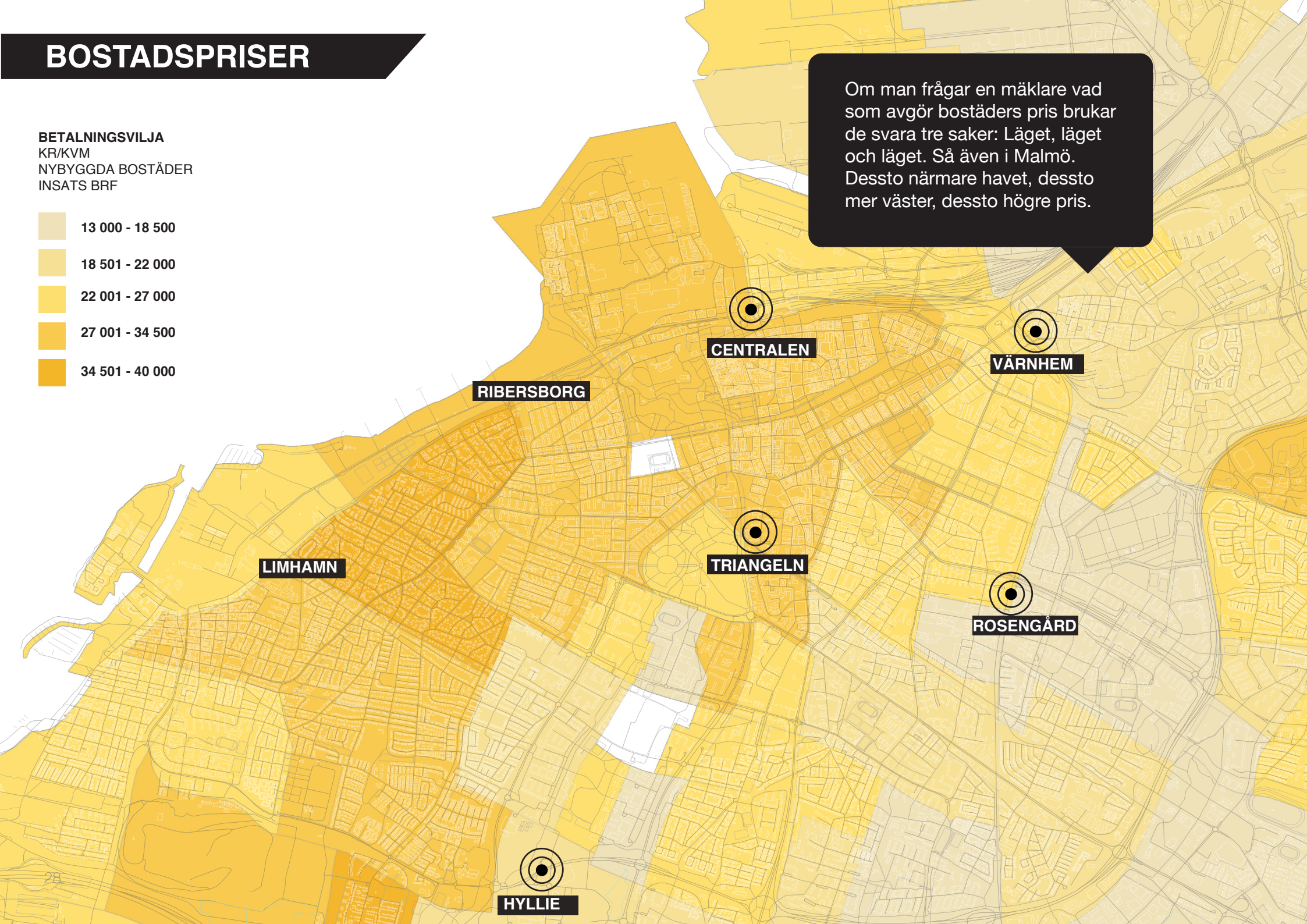
HYLLIE

BOSTADSPRISER

BETALNINGSVILJA
KR/KVM
NYBYGGDA BOSTÄDER
INSATS BRF

Om man frågar en mäklare vad som avgör bostäders pris brukar de svara tre saker: Läget, läget och läget. Så även i Malmö. Dessto närmare havet, dessto mer väster, dessto högre pris.

RIBERSBORG

CENTRALEN

VÄRNHEM

LIMHAMN

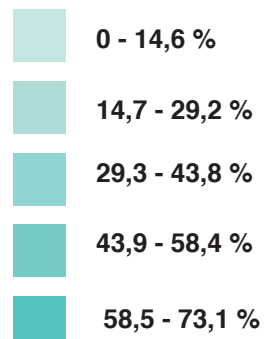
TRIANGELN

ROSENGÅRD

HYLLIE

UTBILDNINGSNIVÅ

% EFTERGYMNASIAL
UTBILDNING
AV 20-64 ÅRINGAR

Människor med högskoleutbildning är spridda över staden, dock är det återigen i sydöst, där färre har högre utbildning.

LIMHAMN

RIBERSBORG

CENTRALEN

VÄRNHEM

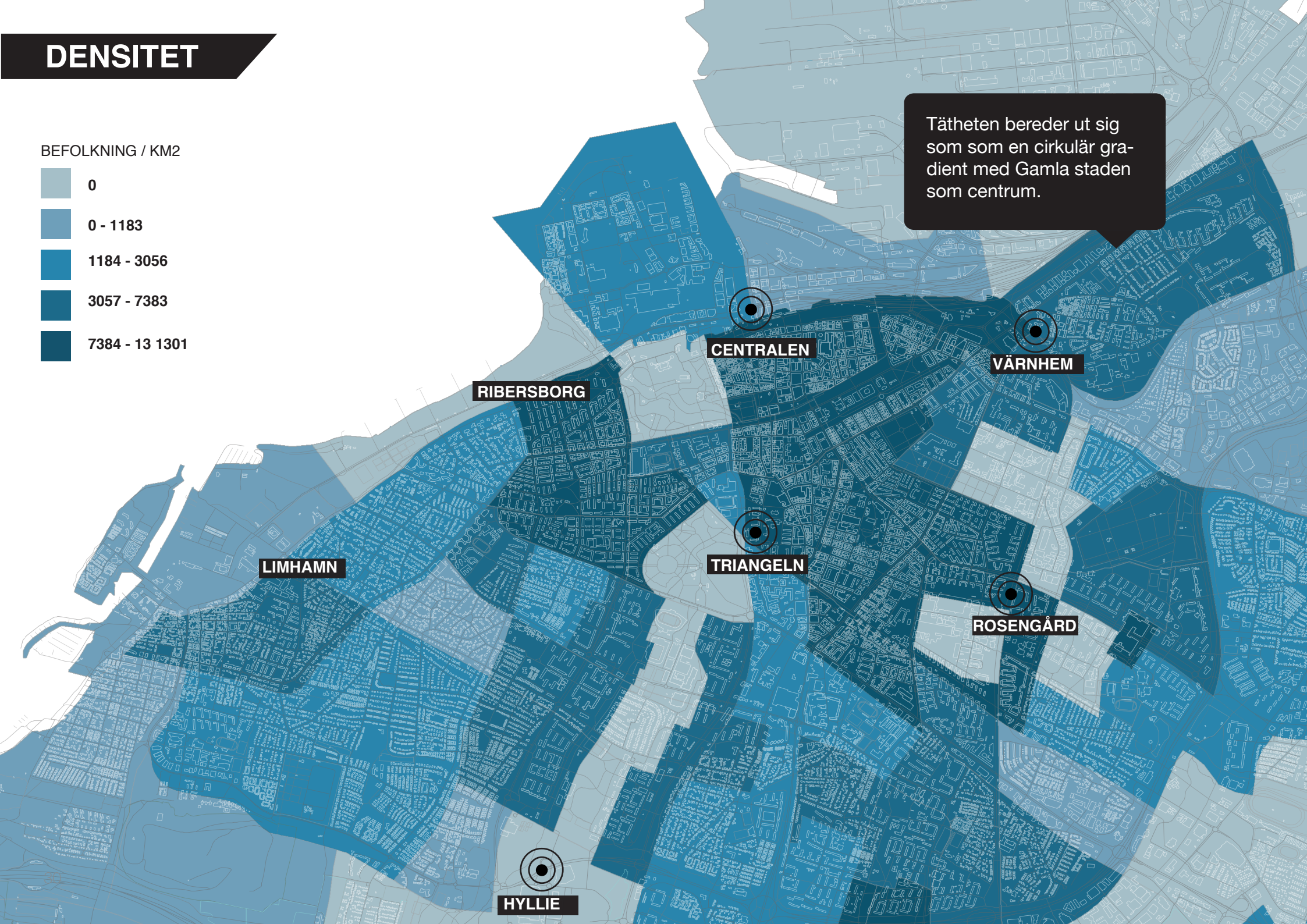
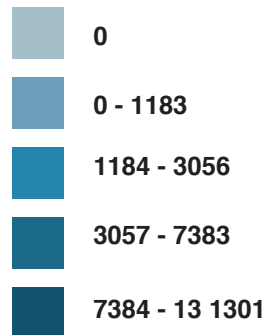
TRIANGELN

ROSENGÅRD

HYLLIE

DENSITET

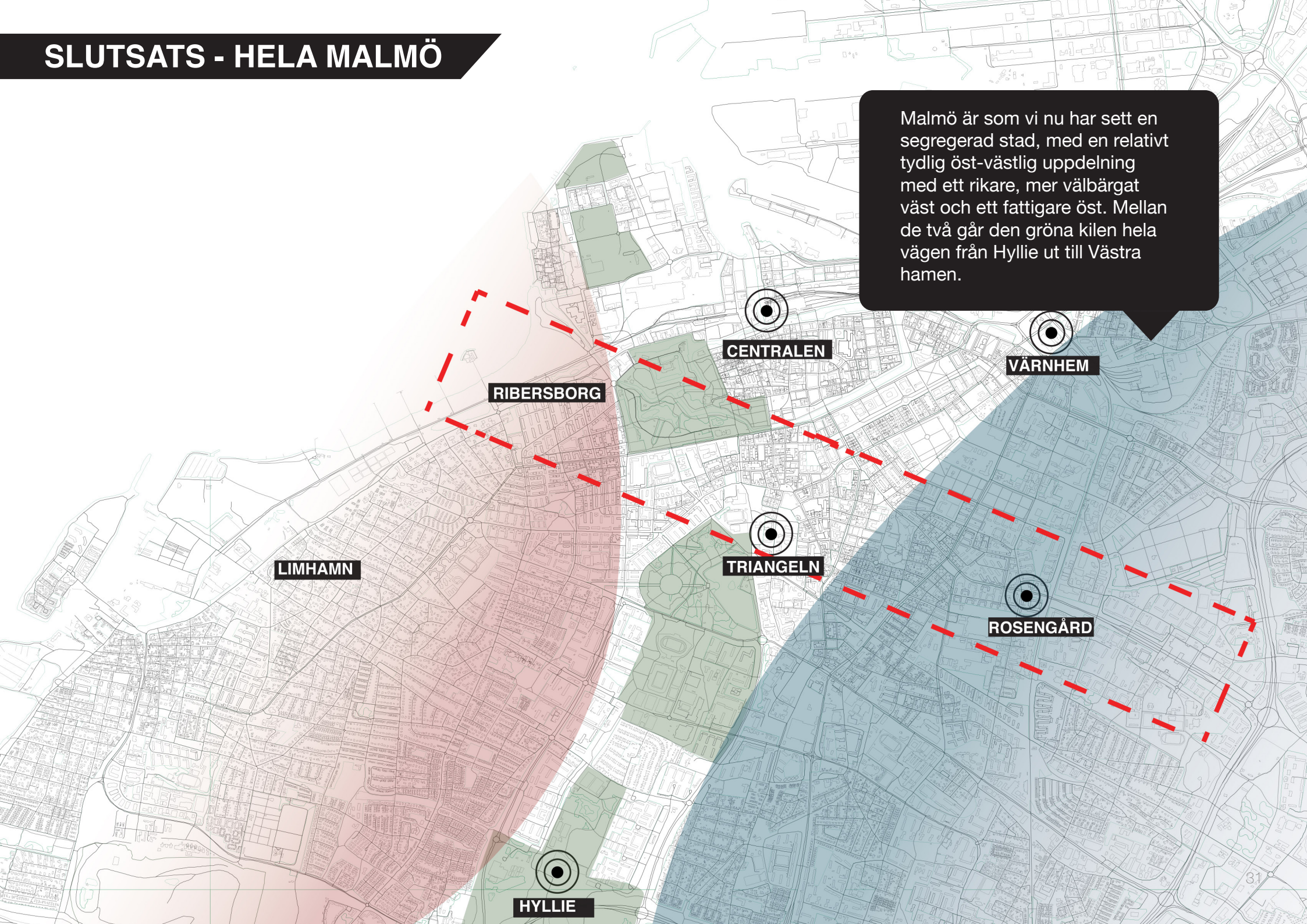
BEFOLKNING / KM2

Tätheten bereder ut sig som som en cirkulär gradient med Gamla staden som centrum.

SLUTSATS - HELA MALMÖ

Malmö är som vi nu har sett en segregerad stad, med en relativt tydlig öst-västlig uppdelning med ett rikare, mer välbärgat väst och ett fattigare öst. Mellan de två går den gröna kilen hela vägen från Hyllie ut till Västra hamnen.

3.2 EXTREMOMRÅDEN I MALMÖ

Utifrån kriterierna Inkomst och andel med eftergymnasial utbildning har jag valt ut fyra delområden i Malmö och kikat närmare på områdets karaktär och jämfört statistik med snittet i Malmö rörande:

Inkomst (per arbetsför invånare efter skatt per månad)

Upplåtelseform för bostäder

Eftergymnasial utbildning (andel av invånarna)

Hushållsstorlek (antal personer i varje hushåll)

Bostadsstorlek (antal rum i varje bostad)

HÖG INKOMST

BELLEVUE

BULLTOFTA

LÅG UTBILDNING

HÖG UTBILDNING

KATRINELUND

KRYDDGÅRDEN

LÅG INKOMST

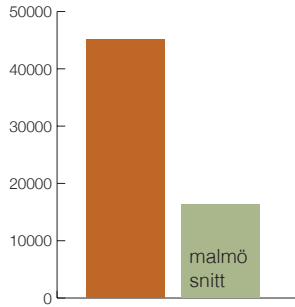
BELLEVUE

Bellevue är det område i Malmö som har inkomst per invånare och högst utbildningsnivå. Det består i princip enbart av stora villor, i princip alla, mer än 94 % har fler än fyra rum. Området huserar Malmös välbärgade befolkning, med närhet till havet och golfbana. En kilometer österut ligger dock Bellevuegården, som huserar betydligt ekonomiskt svagare invånare.

BELLEVUE

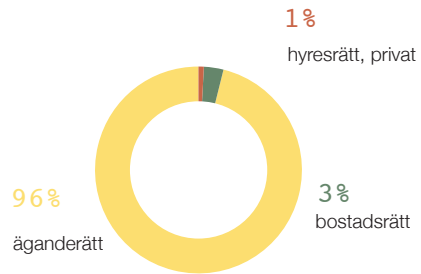
INKOMST

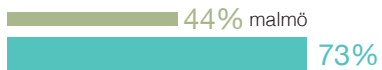
45 037 kr

disponibel inkomst per
invånare/månad

UPPLÅTELSEFORM BOSTÄDER

EFTERGYMNASIAL UTBILDNING

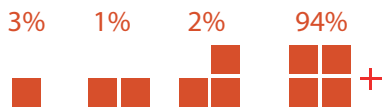

% av befolkningen med eftergymnasial
utbildning, åldersgrupp 20-64 år

HUSHÅLLSSTORLEK

BOSTADSSTORLEKAR

andel bostäder med rumsantal / bostad
exkl. kök

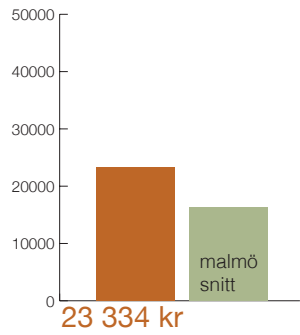
BULLTOFTA

I Bulltofta bor de med hög utbildning men låg utbildningsnivå. Området består till största del av det gamla flygplatsområdet som nu är verksamhetsområde med småindustrier. Bostadsområdet består till största del av parhus där majoriteten bor i familjer med fler än fyra familjemedlemmar.

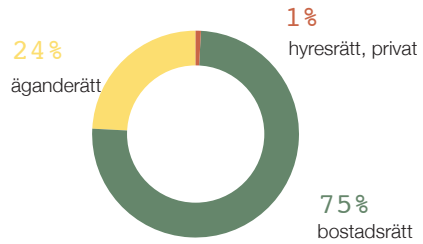
BULLTOFTA

INKOMST

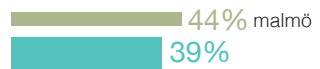

23 334 kr
disponibel inkomst per
invånare/månad

UPPLÅTELSEFORM BOSTÄDER

EFTERGYMNASIAL UTBILDNING

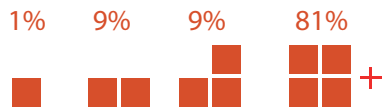

% av befolkningen med eftergymnasial
utbildning, åldersgrupp 20-64 år

HUSHÅLLSSTORLEK

BOSTADSSTORLEKAR

andel bostäder med rumsantal / bostad
exkl. kök

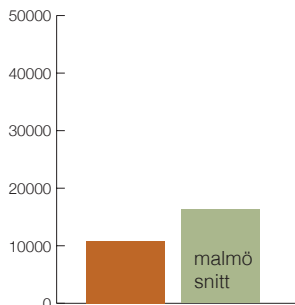
KATRINELUND

I Katrinelund bor människor med hög utbildning och låg inkomst, troligen en stor del andel av dem är studenter. Kanske några bor i kv. Rönnen. Området ligger relativt centralt i närheten av Sorgenfri. Majoriteten bor i enskilda hushåll i ett rum.

KATRINELUND

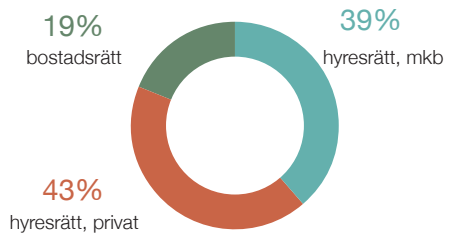
INKOMST

10 825 kr

disponibel inkomst per invånare/månad

UPPLÅTELSEFORM BOSTÄDER

19%

bostadsrätt

39%

hyresrätt, mkb

43%

hyresrätt, privat

EFTERGYMNASIAL UTBILDNING

44% malmö

60%

% av befolkningen med eftergymnasial utbildning, åldersgrupp 20-64 år

HUSHÅLLSSTORLEK

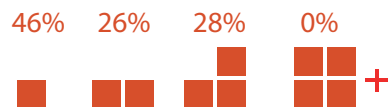
61%

34%

4%

1%

BOSTADSSTORLEKAR

46%

26%

28%

0%

andel bostäder med rumsantal / bostad exkl. kök

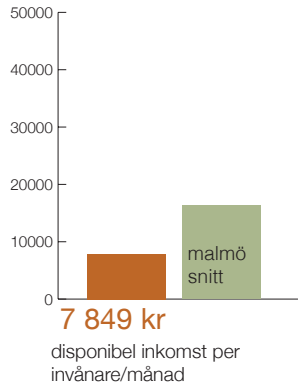
KRYDDGÅRDEN

Kryddgården är enligt statistiken det område som har lägst utbildningsnivå och lägst inkomstnivå i hela Malmö. Som en del av Rosengård bär det många attribut som spelats upp i media.

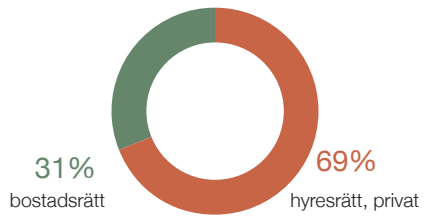

KRYDDGÅRDEN

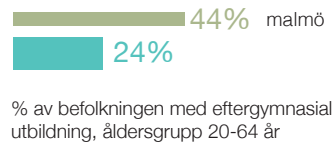
INKOMST

UPPLÅTELSEFORM BOSTÄDER

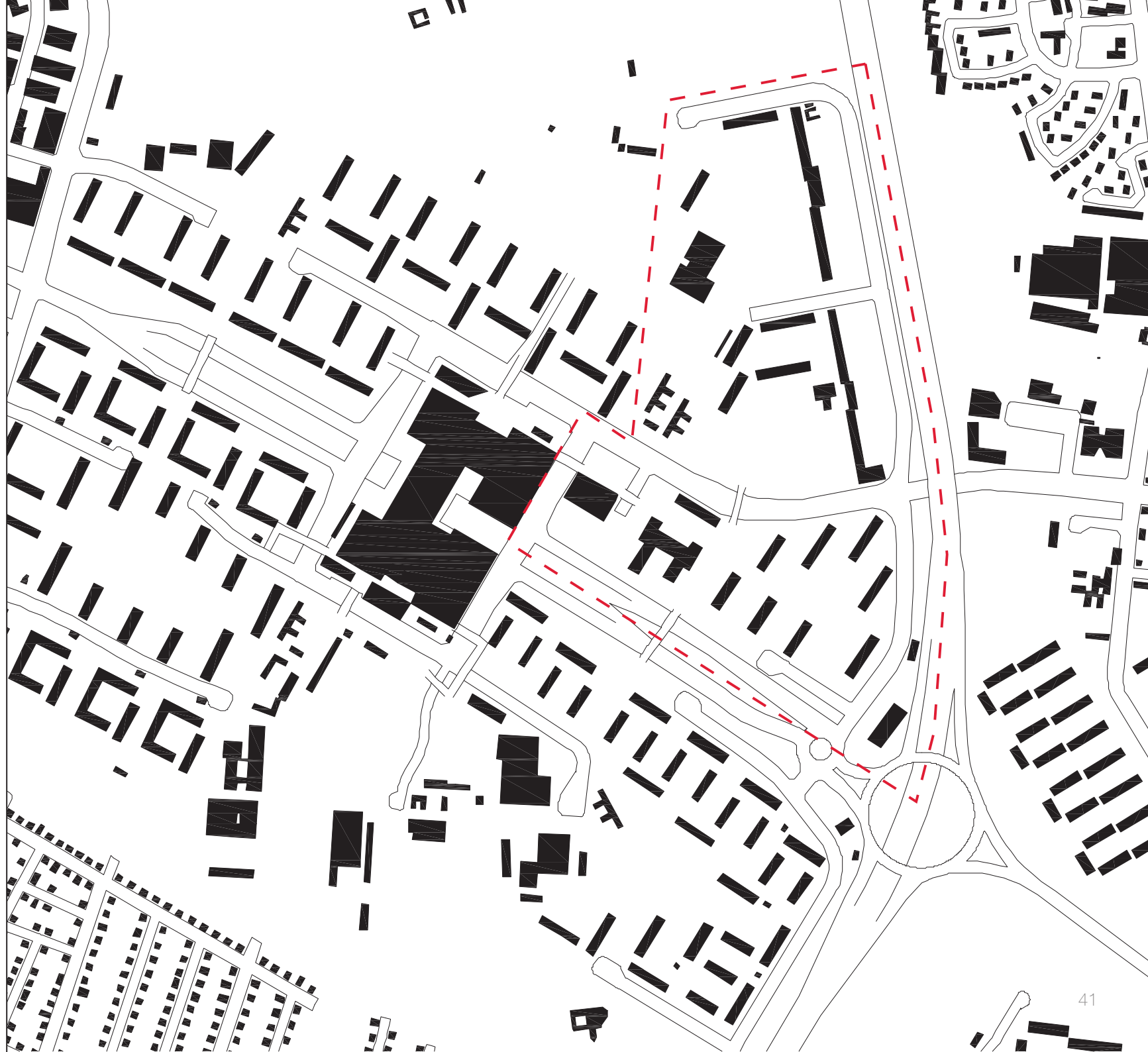
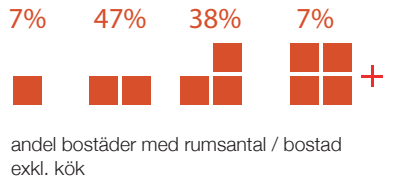
EFTERGYMNASIAL UTBILDNING

HUSHÅLLSSTORLEK

BOSTADSSTORLEKAR

3.3 FÖRSTÅELSE AV SOCIALT BLANDADE URBANA EXEMPEL

3.3.1 Nørrebro - Blågårdsgade

Nørrebro är en central del av Köpenhamn, med en mycket blandad befolkningsstruktur. För mitt arbete tänkte jag att det kunde fungera som inspiration. Vad gör att detta område uttrycker så mycket mångfald, mitt i staden?

Några orsaker kan vara att det innehåller många sociala bostäder, samtidigt som det attraherar Köpenhamnare med mer pengar för läget intill Søerne och det centrala läget.

Det är en rutnätsstad, där det finns lika möjligheter överallt. Nørrebrogade sammanbinder centrum med norra områden och attraherar många människor.

Parallellt med Søerne går Blågårdsgade, en gågata med ett bladat utbud av fruktförsäljare, små caféer, cykelhandlare etc.

Upplevelsen av gatan blir nästan som en social gradient, desto längre från Nørrebrogade man kommer, desto mer tilltar graffitin och desto färre latte-caféer.

3.3.1 Nørrebro - Jægersborgsgade

Denna gata har länge präglats av sociala problem, för att attrahera en annan grupp besökare till gatan och området sänktes priserna på lokalerna i bottenplan och källarna och olika små kreativa verksamheter bjöds in att verka där. Detta har verkligen lyft gatan och en betydligt mer blandad skara människor syns nu där.

3.3.2 Möllevången

Malmö's Möllevången har många likheter med Nørrebro. Det är en rutnätsstad, alla gathörn har samma förutsättningar för en ex. butik att attrahera kunder.

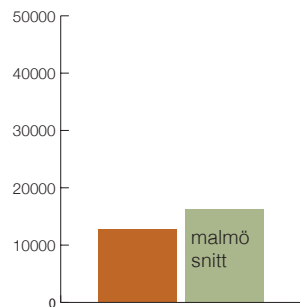
Möllevången har en otrolig mångfald av butiker, besökare och invånare, åtminstone som det ser ut på ytan.

Det som gör detta är att stadsdelen har relativt låga lokalhyror, många små billiga bostäder vilket möjliggör en omflyttning vilket gynnar ungdomars möjlighet till bostad där. Majoriteten bor i enskilda hushåll.

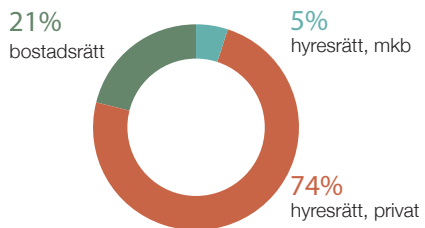
MÖLLEVÅNGEN

INKOMST

12 721 kr
disponibel inkomst per
invånare/månad

UPPLÅTELSEFORM BOSTÄDER

EFTERGYMNASIAL UTBILDNING

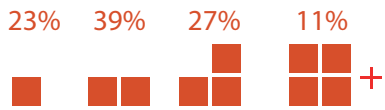

% av befolkningen med eftergymnasial
utbildning, åldersgrupp 20-64 år

HUSHÅLLSSTORLEK

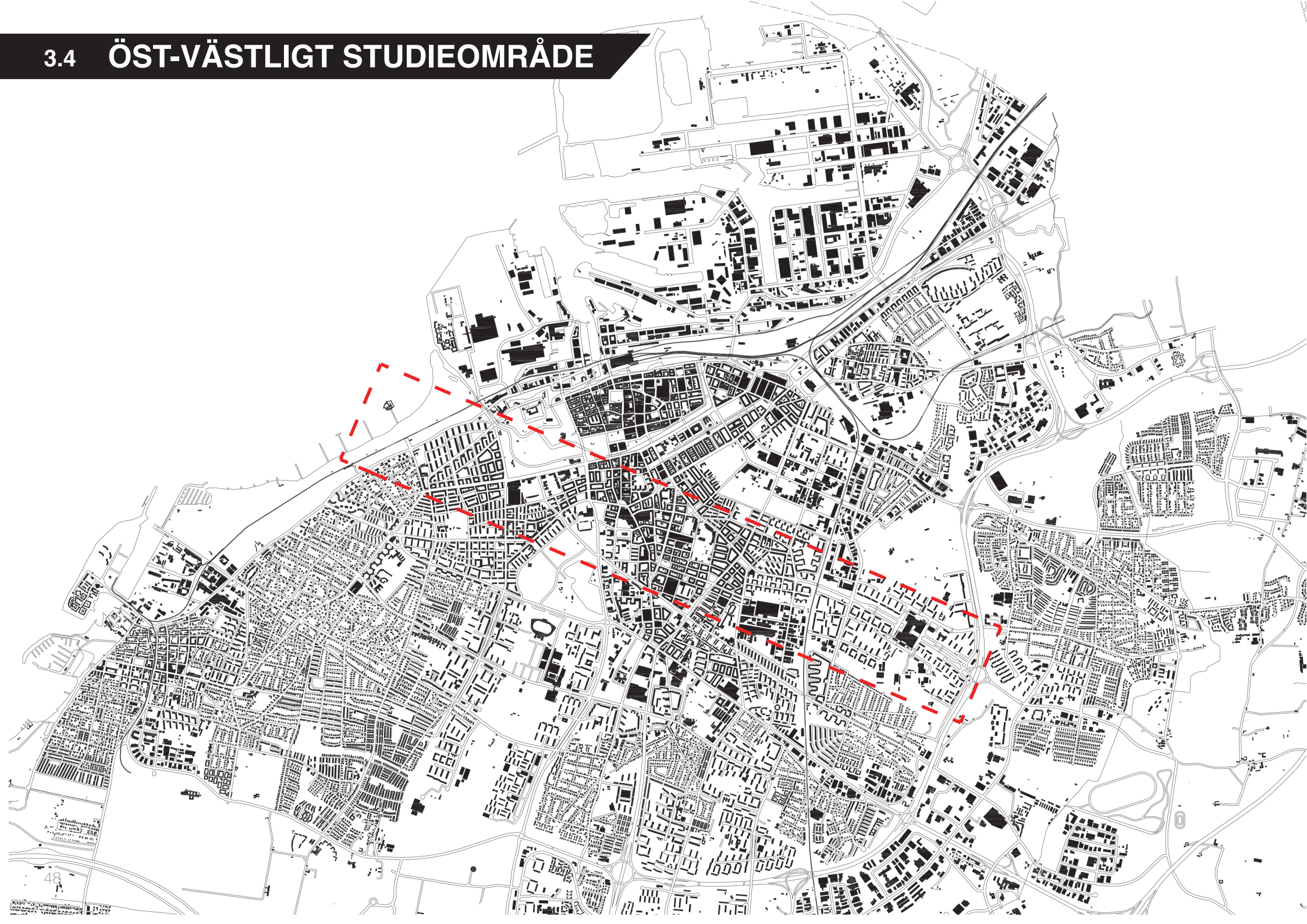
BOSTADSSTORLEKAR

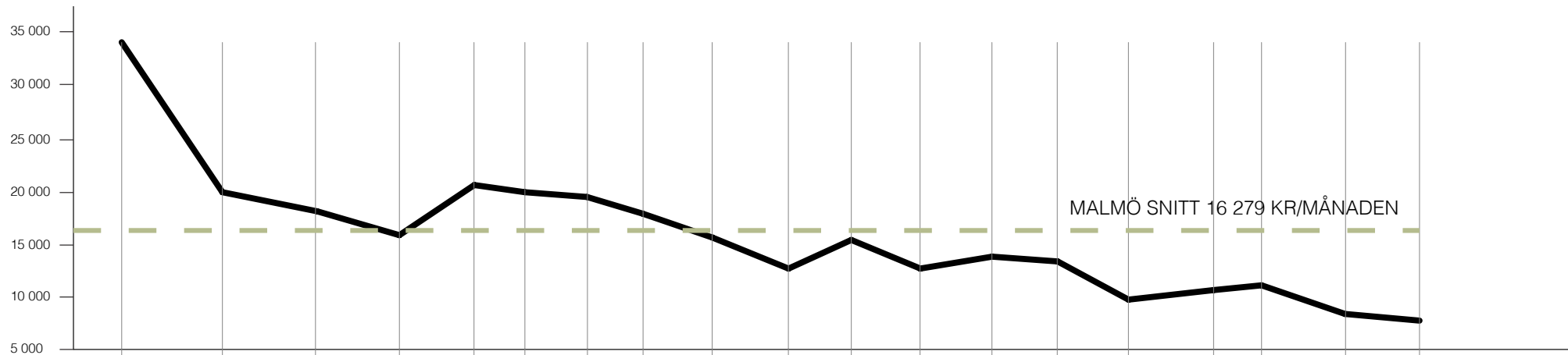

andel bostäder med rumsantal / bostad
exkl. kök

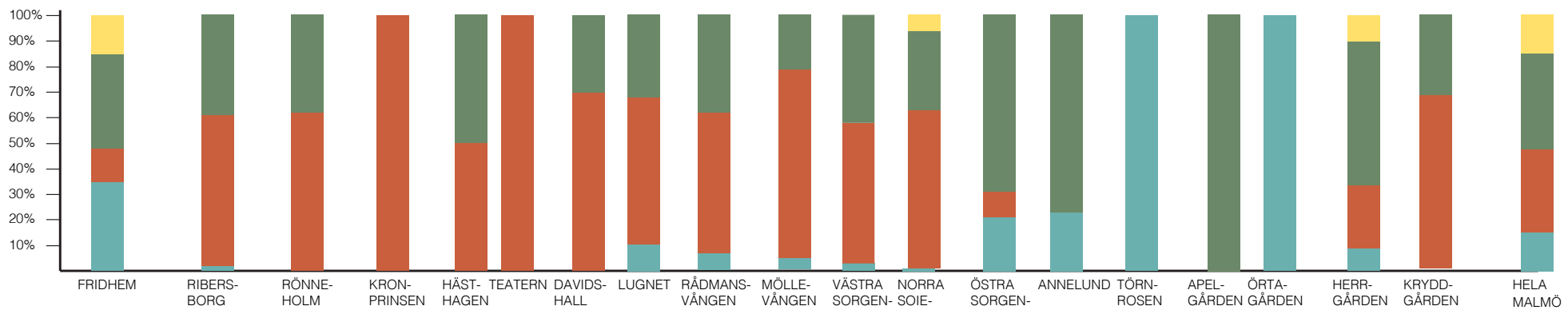
3.4 ÖST-VÄSTLIGT STUDIEOMRÅDE

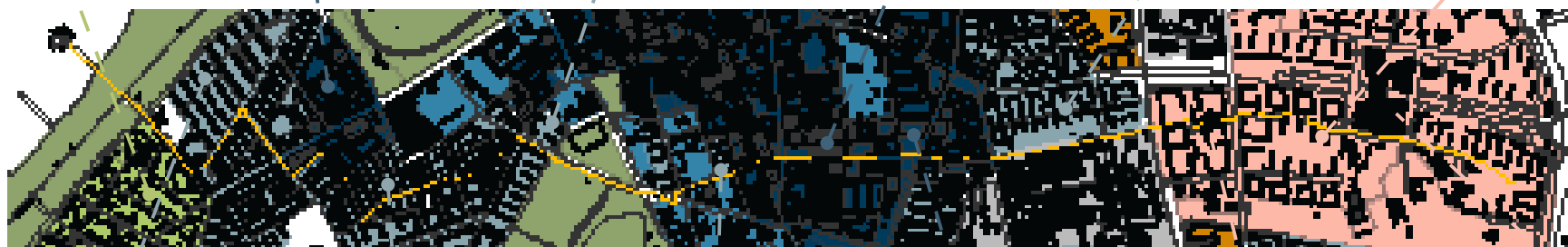
INKOMST

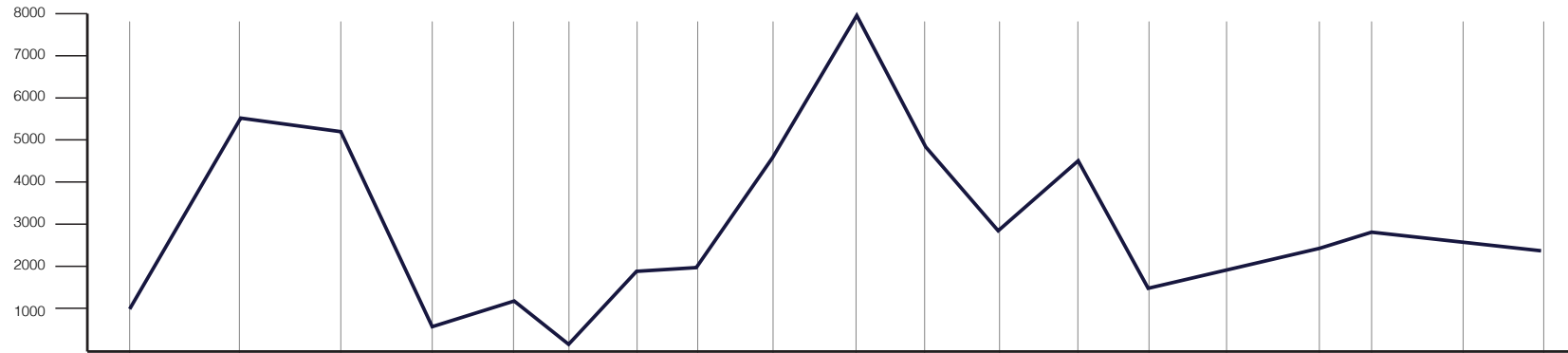
DISPONIBEL MÅNADSINKOMST SNITT/INV. SEK

KVARTERSKARAKTÄRER / URBANA TYPOLOGIER

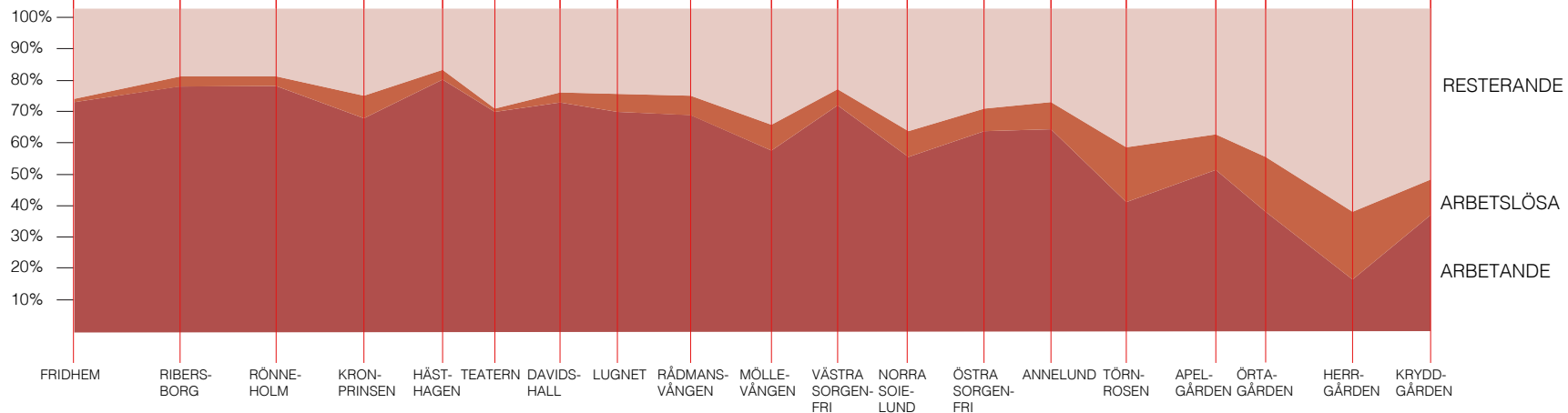
- park/natur
- småskalig bebyggelse
- öppen kvartersstad
- sluten kvartersstad
- institutioner
- verksamhetsområde
- grannskapsenheter
- storskaliga bostadsområden

ARBETSFÖR BEFOLKNING

ANTAL ARBETSFÖR BEFOLKNING 18-64 ÅR

ARBETANDE DEL AV BEFOLKNINGEN

% AV ARBETSFÖR BEFOLKNING 18-64 ÅR

■ FÖRVÄRVS-ARBETANDE
 ■ ARBETSLÖSA
 ■ RESTERANDE

STRATEGIER

3.2 VISION

Min vision är att se ett Malmö där olika socio-ekonomiska grupper bebor alla delar av staden, där den mångfald som finns i staden är spridd och Malmöbor ser den som en naturlig tillgång för sin stad.

Jag vill skapa en process där människor själva kan omforma staden utifrån sin och platsens förutsättningar. En process som kan ändra den enskildes situation och stadens fastlåsta läge i segregationsutvecklingen.

Jag vill skapa nya och stärka existerande sociala mötesplatser i staden. Genom att binda samman en serie stadsrum med en förstärkt cykelförbindelse får platserna ett nytt sammanhang och en ny potential för nya aktiviteter och deltagare. Dessa platser har program som attraherar människor från kvarteret och folk från hela staden. De blir grunden för en urban integrationsprocess och krävs för att en acceptans skall uppstå mellan människor som normalt inte vistas tillsammans.

Jag vill ge människor som står utanför arbetsmarknaden möjlighet att skapa sig ett arbete genom att staden erbjuder möjligheten att få tillgång till en modul för att inrätta en verksamhet i, mot att den enskilde har en bärkraftig idé om verksamhet. Staden erbjuder möj-

ligheten att hyra en modul och få den utplacerad där en publik och köpkraft potentiellt finns för den verksamhet som tänkt startas. På detta sätt kan verksamheter komma in i kvarter och bidra till något nytt, ett annat kvartersliv, en lokal mötesplats för hantverk, ett bageri eller en kulturskola för att nämna några exempel. Med en blandning av attraktiva/sociala och nödvändiga vardagliga aktiviteter, kan en naturlig interaktionsprocess ske i stadsdelen.

Jag vill skapa billiga bostäder, och framför allt bidra till den mångfald av bostadsmöjligheter som ofta saknas i många stadsdelar. Genom att bygga samman enkla moduler kan olika sorters bostäder skapas, och de kan dessutom vara billiga. På detta sätt kan de bidra med möjligheten för andra grupper att bo i områden som normalt har en hög hyresnivå.

Process

Genom att denna process sker över tid, där olika åtgärder sker gradvis är acceptans lättare att nå. Genom att människor långsamt vänjer sig vid nya aktiviteter och människor i sitt närområde desto mer acceptans och ömsesidighet kan förhoppningsvis uppnås.

Varför så här?

Detta är en alternativ social urban förtätning-

och förändringsprocess. Konventionellt brukar man åtgärda en plats i taget.

Responsiv

Genom att låta byggnader och dess program växa fram utifrån platsens förutsättningar gör dem responsiva. De kan avvecklas och modulerna kan flyttas därifrån om det inte fungerar i kvarteret.

Experimentområde

Detta är en process som låter sig prövas av staden. Genom att bara göra detta längs ett utsatt stråk skapas ett urbant experimentområde. Det kan verka som exempel och spridas till fler delar av staden.

Flexibilitet

Eftersom det går relativt fort att påbörja en sådan här process, kan verksamheter uppkomma mer spontant. Det är en process som går fortare att börja än att planera för ett nytt hus, eftersom det till en början enbart krävs att placera ut moduler. Dessutom är den mer hållbar över tid eftersom om den lyckas ger ett incitament att permanentera den ytterligare genom att bygga en permanent byggnad och då är ju byggnadens program redan fastställt och fungerande.

Ömsesidig

Det är en ömsesidig process eftersom den initieras av en ömsesidig funktion både för dem som kommer till en plats och för dem som tar emot.

Var?

Jag tror att en process för ökad mångfald kräver att förutsättningar görs för olika boendetyper av hela staden, inte enbart där människor med sämre ekonomi bor, s.k. utsatta områden. Ofta ses dessa som segregerade, men jag anser att det är hela staden som är segregerad och inte enskilda områden.

Genom scenarier vill jag visa exempel på hur denna process kan ske bland de mest homogena stadsdelarna i västra delen av innerstaden vill jag visa hur förutsättningar för en annorlunda utveckling skulle kunna se ut.

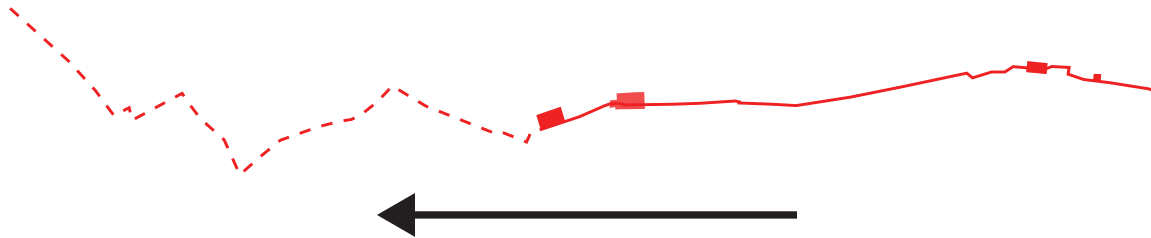
För vem?

Genom att som första steg möjliggöra för människor utan ekonomiskt kapital att agera i olika delar av staden och i ett andra steg att också bo blandat tror jag att människor med olika socio-ekonomiska bakgrunder skall kunna leva tillsammans och se sina barn växa upp tillsammans utan alltför stora kontraster i livsförutsättningar.

Jag vill genom fyra strategier metodiskt visa hur denna process kan gå till:

1. Sammankoppla områden
2. Omfördela resurser
3. Sociala förändringar
4. Utvecklingen i tid

Genom att visa den förslagna processen i två exempel i stadsdelen Rönneholm vill jag visa hur den sociala förändringsprocessen kan uttryckas.

FÖRLÄNG ETT EXISTERANDE STRÅK VÄSTERUT

Genom en förlängning västerut av det existerande Rosengårdsstråket, mellan Möllevången och Rosengård, hela vägen till Ribersborgs kallbadhus bildas ett nytt stråk som knyter ihop staden och bildar en social ryggrad. Stadsrummen längs detta stråk blir utgångspunkter för en social förtätningsprocess – den sociala bron.

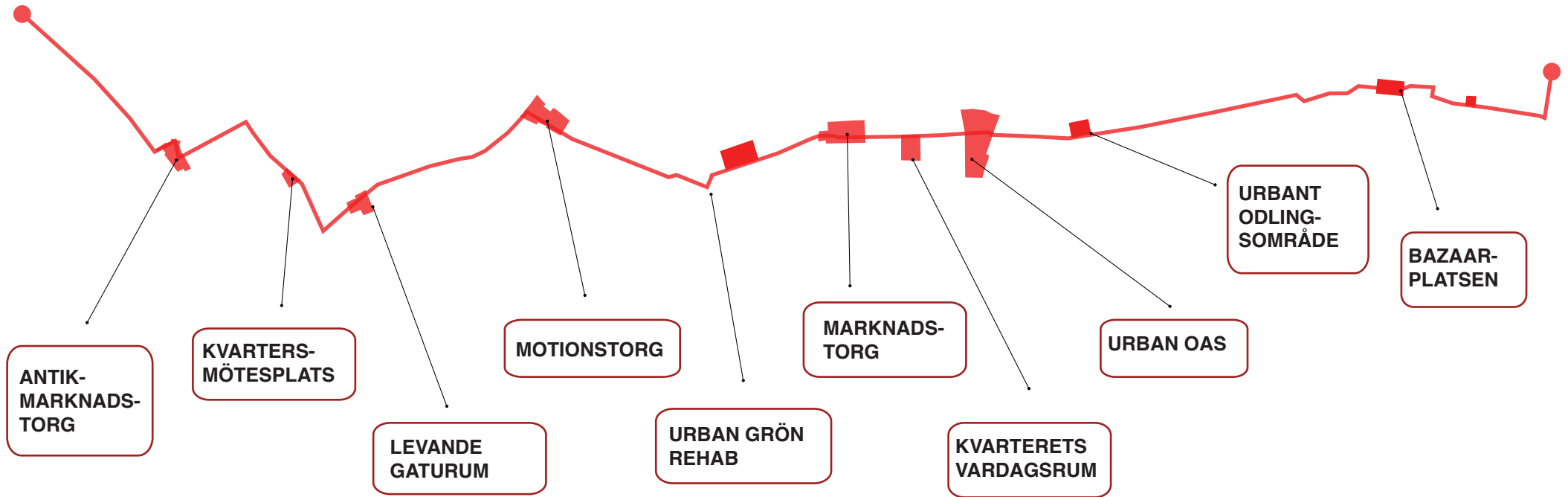
SAMMANKOPPLA VARDAGSLIV SOM NORMALT ALDRIG MÖTS

VÄSTERUT

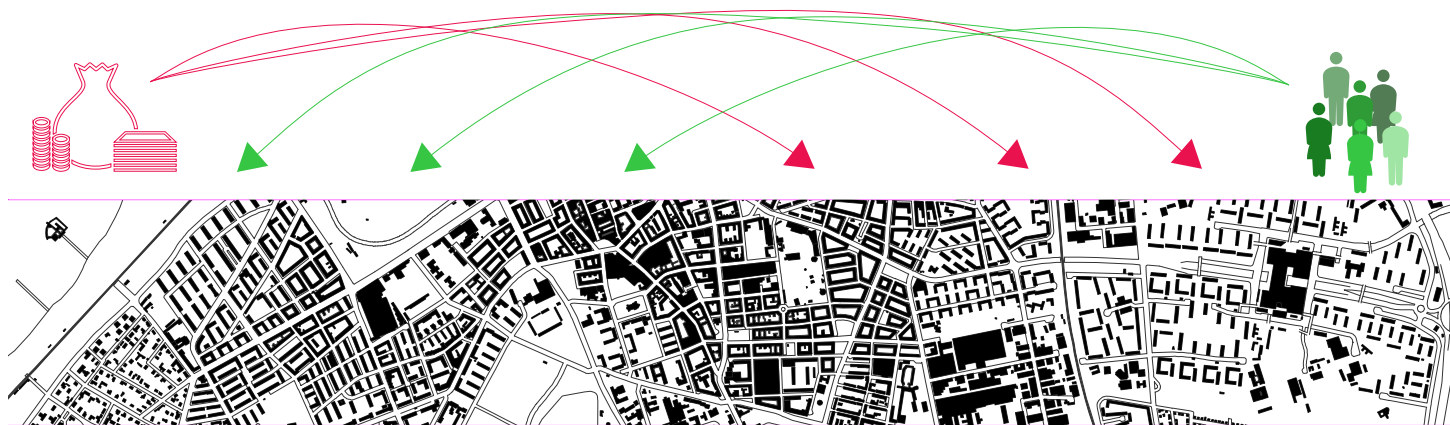
CENTRALT

ÖSTERUT

SKAPAR NYA PLATSER I STADEN - STÄRKER EXISTERANDE

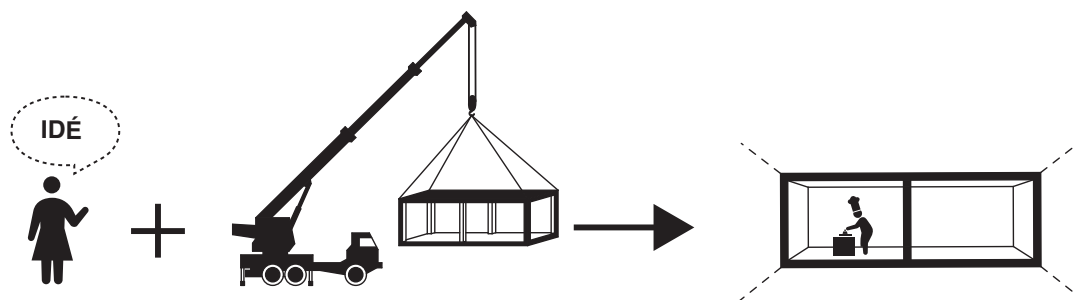

KÖPKRAFT FRÅN VÄST - ARBESTKRAFT FRÅN ÖST

BALANSERINGSPOTENTIAL

Det finns en potential i att balansera den stora obalans som finns mellan västra och östra delen av utsnittet. En koncentrerad stark köpkraft i väst och en stor andel av befolkningen utanför arbetsmarknaden i öst.

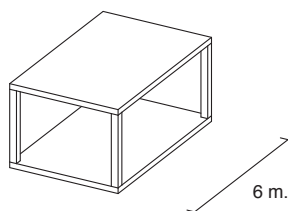
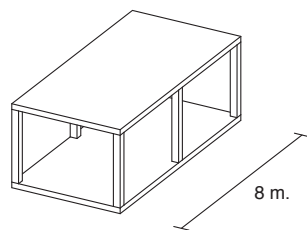
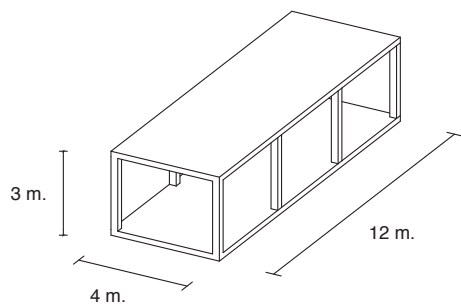
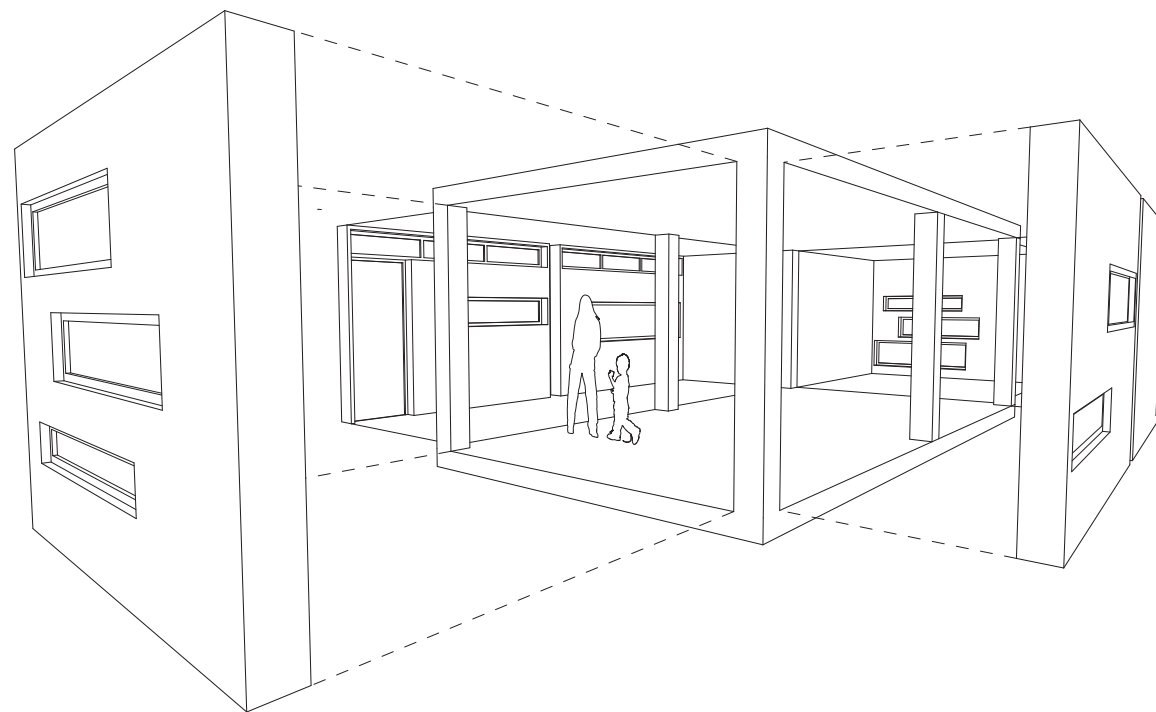
TILLGÅNGEN TILL EN MODUL

DELTAGANDE I FÖRÄNDRINGSPROCESSEN

Baserat på samma idé som bistånd, hjälp till självhjälp för att stärka individers möjligheter att själva försörja sig och skapa en bättre livssituation, föreslås att kommunen ger människor möjligheten att hyra en modul och få den utplacerad mot att de börjar med att där ha en verksamhet som riktar sig mot allmänheten. Individen krävs på en idé om verksamhet och kommunen erbjuder en plats för denna verksamhet att ske på, längs det sammanbindande stråket.

MODULEN SOM VERKTYG

Modulens styrka är att den är billig, snabb att utplacera och flexibel. Den är billig eftersom den kan byggas i lätta material, ex. trä. Den går fortare att placera ut än att bygga ett hus på plats. Den är självbärande vilket gör den idealisk att bygga vidare på, samtidigt som den kan fungera som en enskild enhet. Genom att arbeta med en modul med platsbyggda väggar ökar flexibiliteten.

BILLIG ex. prefabricerad i trä
FLEXIBEL platsbyggda väggar
tre olika storlekar
SJÄLVBÄRANDE stapelbar

KOMBINATIONEN AV FLERA VERKTYG

Kombinationen av flera verktyg är förutsättningen för att en social förtätning skall var framgångsrik.

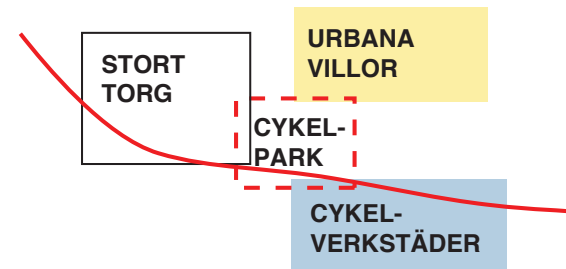
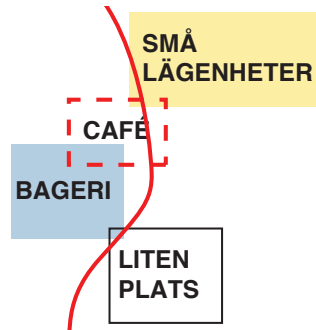
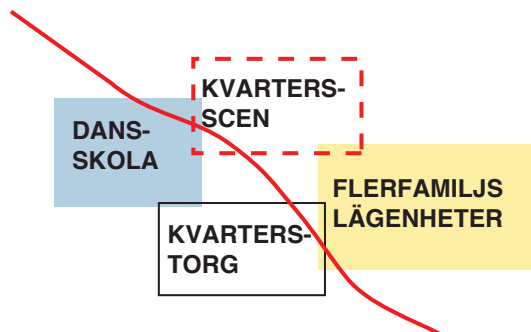
För att skapa ett ömsesidigt utbyte från början krävs det att förändringen är positiv både för de som etablerar sig och de som tar emot.

Därför är det viktigt att den första verksamheten är utåtriktad och socialt integrerande. Bostaden är det långsiktiga målet med processen, men kräver att bli kompletterad av de andra verktygen för att inte skapa en alltför stor kontrastverkan mot det existerande bostadsbeståndet.

ÖKA MÅNGFALDEN
ADDERA DET ANNORLUNDA

Modulen möjliggör att vilket program som helst tar plats. Innehållet styrs av platsens beskaffenhet, existerande urbana kvaliteter och framför allt av rådande kundunderlag och omgivande befolkningsstruktur. Meningen är att verksamheter skall kunna påbörjas enklare och snabbare än normalt. Ett experimenterande i staden, vad fungerar, och vad fungerar ej.

SOCIALA KOMBINATIONER

BOSTÄDER SOM KOMPLEMENTERAR MÅNGFALDEN

Bostadstypologin skall vara vara den som ej finns representerad i stadsdelen. Främst handlar det om att en annan befolkningsgrupp skall få tillträde till området och därefter en variation av storlekar för olika hushållsstrukturer.

FLEXIBEL PROGRESSION

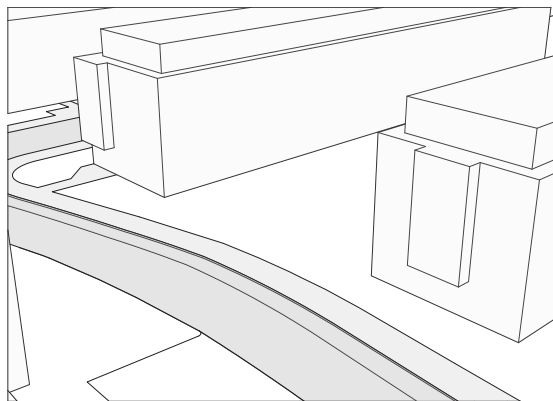
Acceptans kommer ofta med tiden. Om en förändring sker gradvis över lång tid är chansen större att människor kan förlika sig med varandras samvaro.

Idén om en succesiv utveckling innehåller också tanken om en utveckling i flera riktningar. En flexibel process där olika faser kan ta olika lång tid på olika platser och få olika uttryck beroende på omständigheterna.

2014

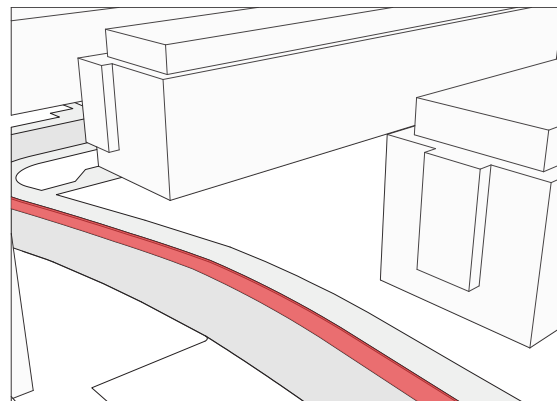
2016

2016

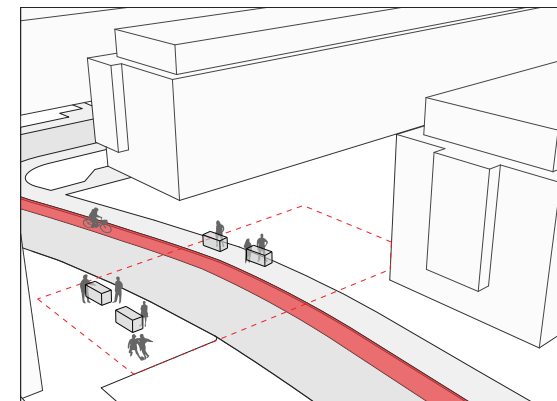

Utgångsläge

Modern stadsbild med glesa öppna kvarter, få mötesplatser och planerat för en dominerande biltrafik.

1. Skapandet av en cykelväg som knyter samman den sociala bron och ger en ny genomfart i området

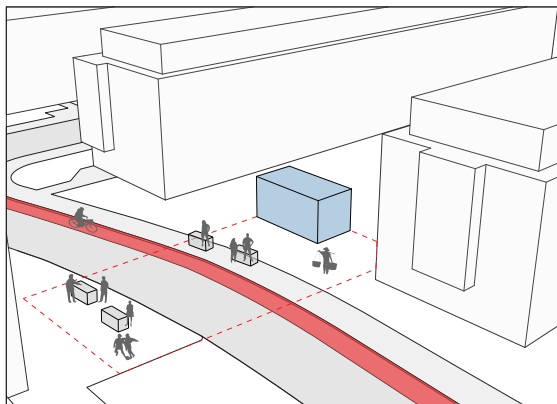

2. Alternativa användningar av gaturummet. Gatuförsäljare, marknad, lek på gatan etc.

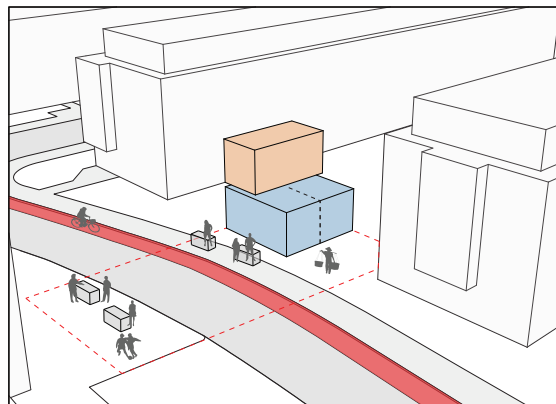
2020

2025

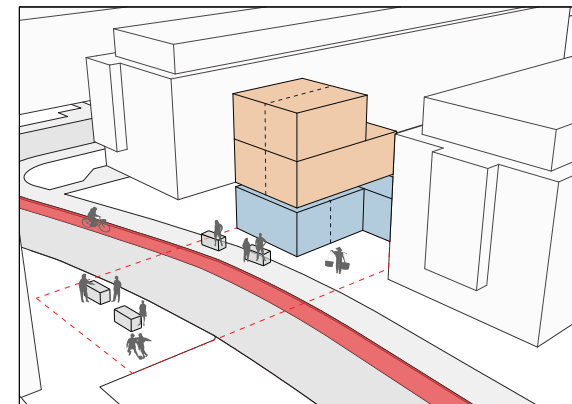
2030

3. Permanentering av gatulivet genom en utåtriktad verksamhet etablerar sig i modulhus.

4. Verksamheter expanderar, en ny modul tillförs samt en modul för bostäder ovanpå.

5. Fler moduler för bostäder tillförs ovanpå existerande, ett nytt hus har vuxit fram efter platsens förutsättningar.

STRATEGIPLAN

FÖRESLAGNA PLATSER:

ANTIKMARNAD
- fridhemstorget -
ANTIKMARNAD

SCENARIO 1
KVARTERS-MÖTESPLATS
- beridaregatan -
DANSSKOLA
BOSTÄDER
CYKELFABRIK

SCENARIO 2
LEVANDE GATURUM
- v. rönneholmsvägen -
MATPRODUKTION
FÖRSÄLJNING

MOTIONSTORG
- carl gustavs väg/kronobergsvägen -
MOTIONS-CENTER
SUPPORTERKLUBB
IDROTTSFÖRENINGAR

URBAN GRÖN REHAB
- carl gustavs väg/pildamsvägen -
REHAB MOTION PARK
REKREATIV URBAN SPORT

MAR...
- möl...

RIBERSBORGS
KALLBADHUS

SLOTTS-
PARKEN

IDROTTSPLATS

KRONPRINSEN
KÖPCENTER
BOSTÄDER

IDROTTSPLATS

STATION TRIANGELN

RÖNNEHOLMS-
PARKEN

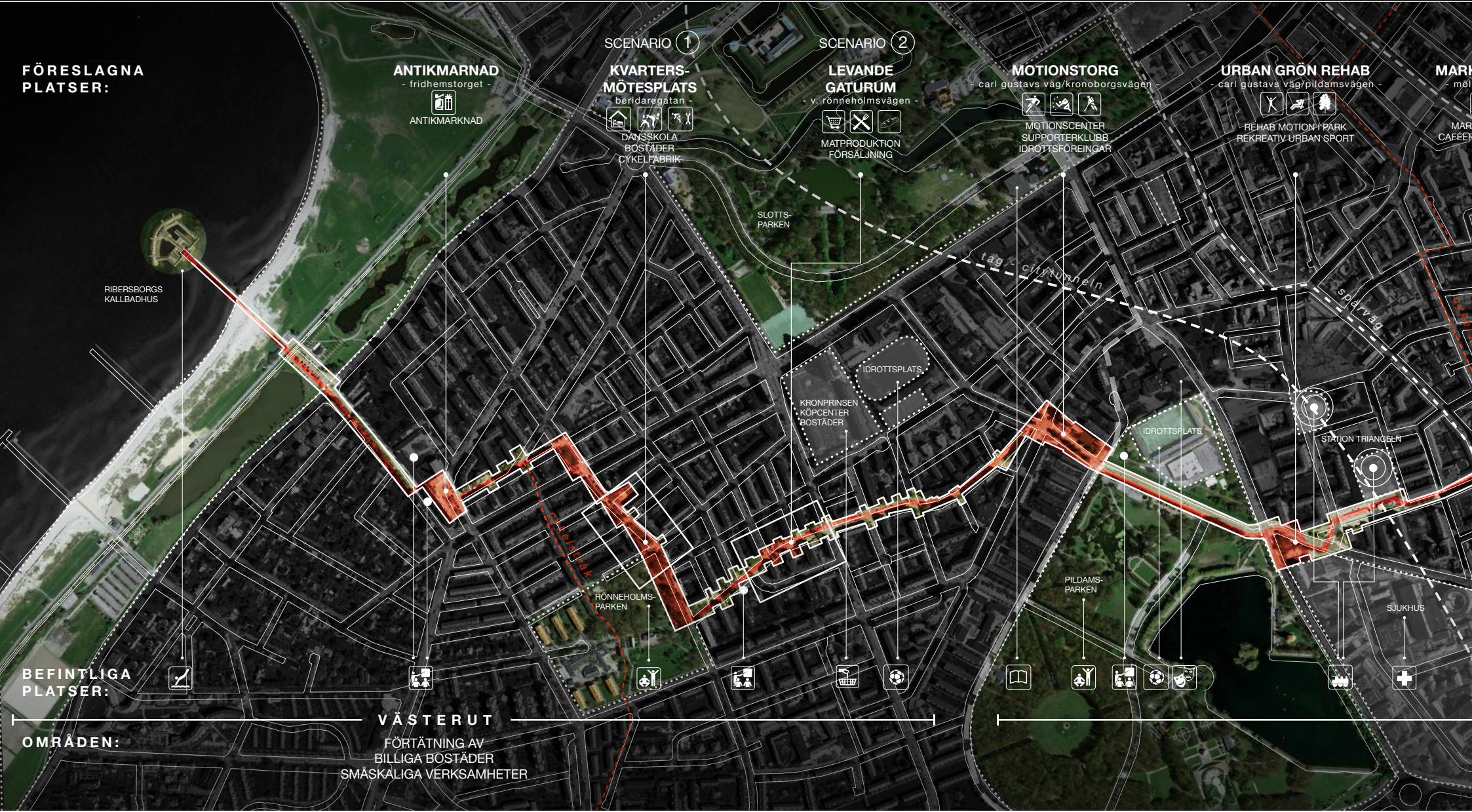
PILDAMS-
PARKEN

SJUKHUS

BEFINTLIGA PLATSER:

OMRÅDEN:

VÄSTERUT
FÖRTÄTNING AV
BILLIGA BOSTÄDER
SMÅSKÄLIGA VERKSAMHETER

KNADSTORG
- levängstorget -

KNADSHANDEL
R. BARER & PUBAR

**KVARTERETS
VARDAGSRUM**
- varbergsplan -

FAMILJÄRT
SOCIALISERANDE
LEKPLATS

URBAN OAS
- falsterboolan -

SKYDDAD
OPROGRAMMERAD PLATS
ÖPPEN SCEN
UTRYMME FÖR
SPONTANA AKTIVITETER

**URBANT
ODLINGSOMRÅDE**
- enskifteshagen -

ODLINGSLOTTER
FÖRSÄLJNING AV GRÖDOR
UTEGYM
SPONTAN IDROTTSPLATS

**KREATIVT
FABRIKSOMRÅDE**
- norra sofielund -

KULTUR PRODUKTION
MUSIKSCENER
BOSTÄDER - RADHUS

BAZAARPLATS
- bennets väg -

BOKALER
MARKNAD

FOLKETS
PARK

SOFIELUNDS INDUSTRIOMRÅDE

ROSENGÅRD
CENTRUM

IDROTTSPLATS

SÖDERVÄRN
BUSSTATION

tåg -
kontinentalbanan

spårväg

CENTRALT
STÄRK OCH UTNYTTJA
EXISTERANDE PLÅTSE

ÖSTERUT
FÖRÄTNING AV KVALITATIVA BOSTÄDER,
STÖRRE LÄGENHETER, RADHUS ETC.

SCENARIER

5.1 TVÅ EXEMPEL I RÖNNEHOLM

Jag har valt två nedslag för hur platserna i den sociala bron konkret kan utvecklas. Jag har valt att visa detta i stadsdelen Rönneholm, eftersom som jag tidigare har resonerat om, är intressant att visa hur man kan förändra förutsättningarna för integration i en stadsdel med majoritet av välbärgad befolkning.

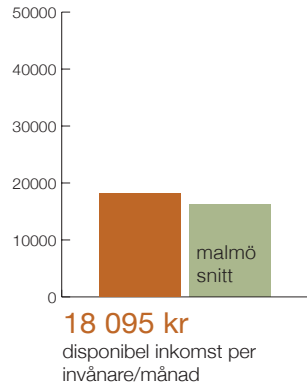
Rönneholm är en lugn stadsdel med främst bostäder, mellan Ribersborgsstranden, Slottsparken och Pildammsparken. Jag har lagt cykelstråket längs bakgator för att på det sättet visa hur en förändringsprocess kan ske inifrån kvarteren.

Jag har valt två utsnitt i stadsdelen. Ett gatustråk Västra Rönneholmsvägen, längs lamellhus med öppna solgårdar, och ett längs Beridaregatan där små oanvända gräsplättar satte igång min nyfikenhet att pröva små lokala kvartersmötesplatser.

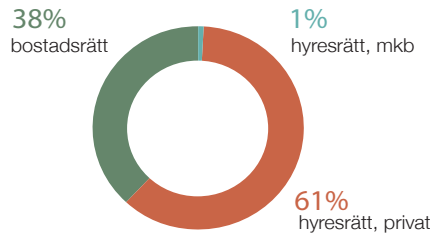
Jag skulle vilja betona att detta är exempel på hur en utveckling skulle kunna ske, mer som ett konkretiserande scenario än som en gestaltad plats.

RÖNNEHOLM

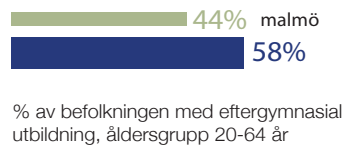
INKOMST

UPPLÅTELSEFORM BOSTÄDER

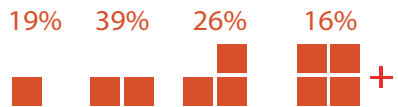
EFTERGYMNASIAL UTBILDNING

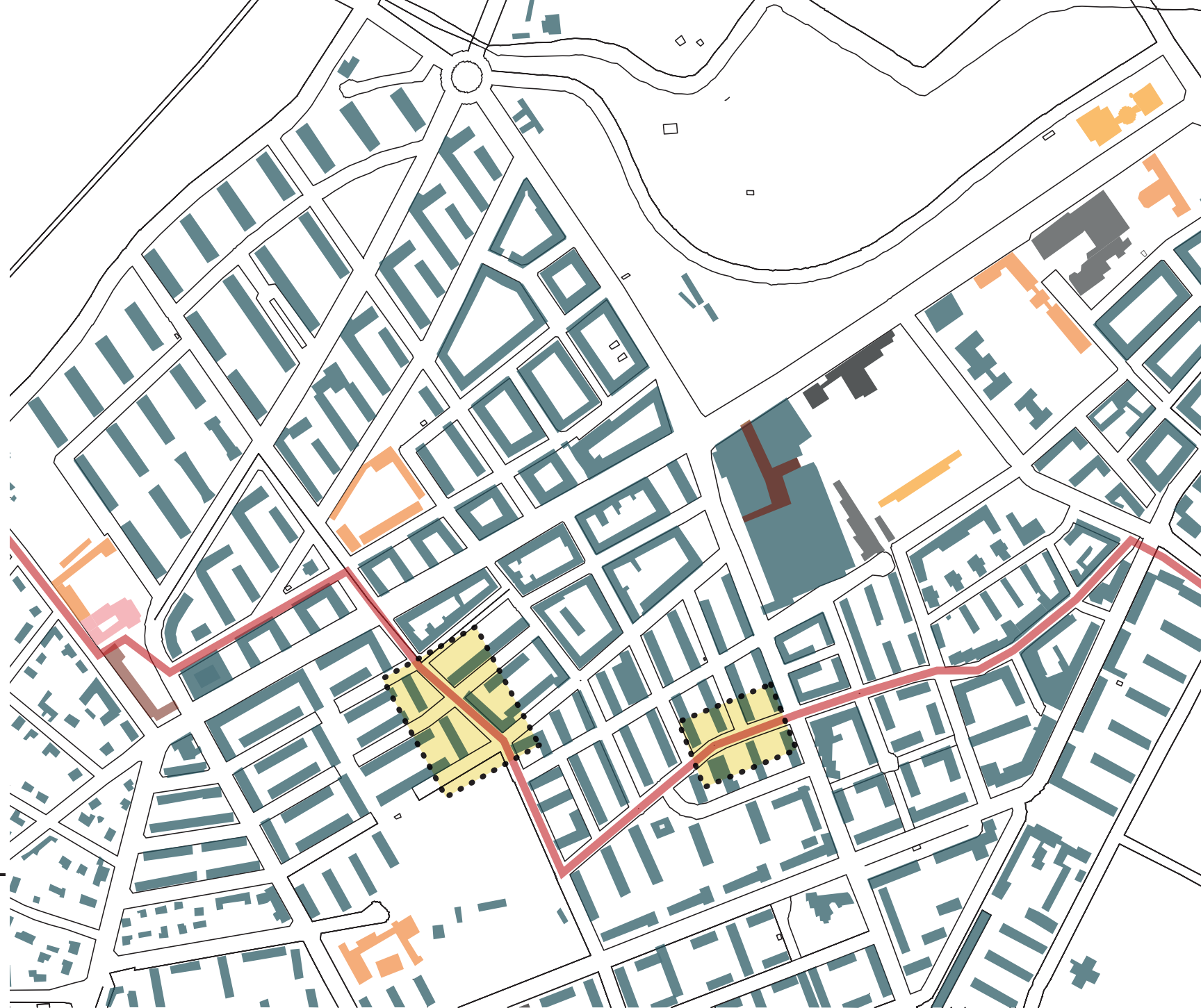
HUSHÅLLSSTORLEK

BOSTADSSTORLEKAR

andel bostäder med rumsantal / bostad
exkl. kök

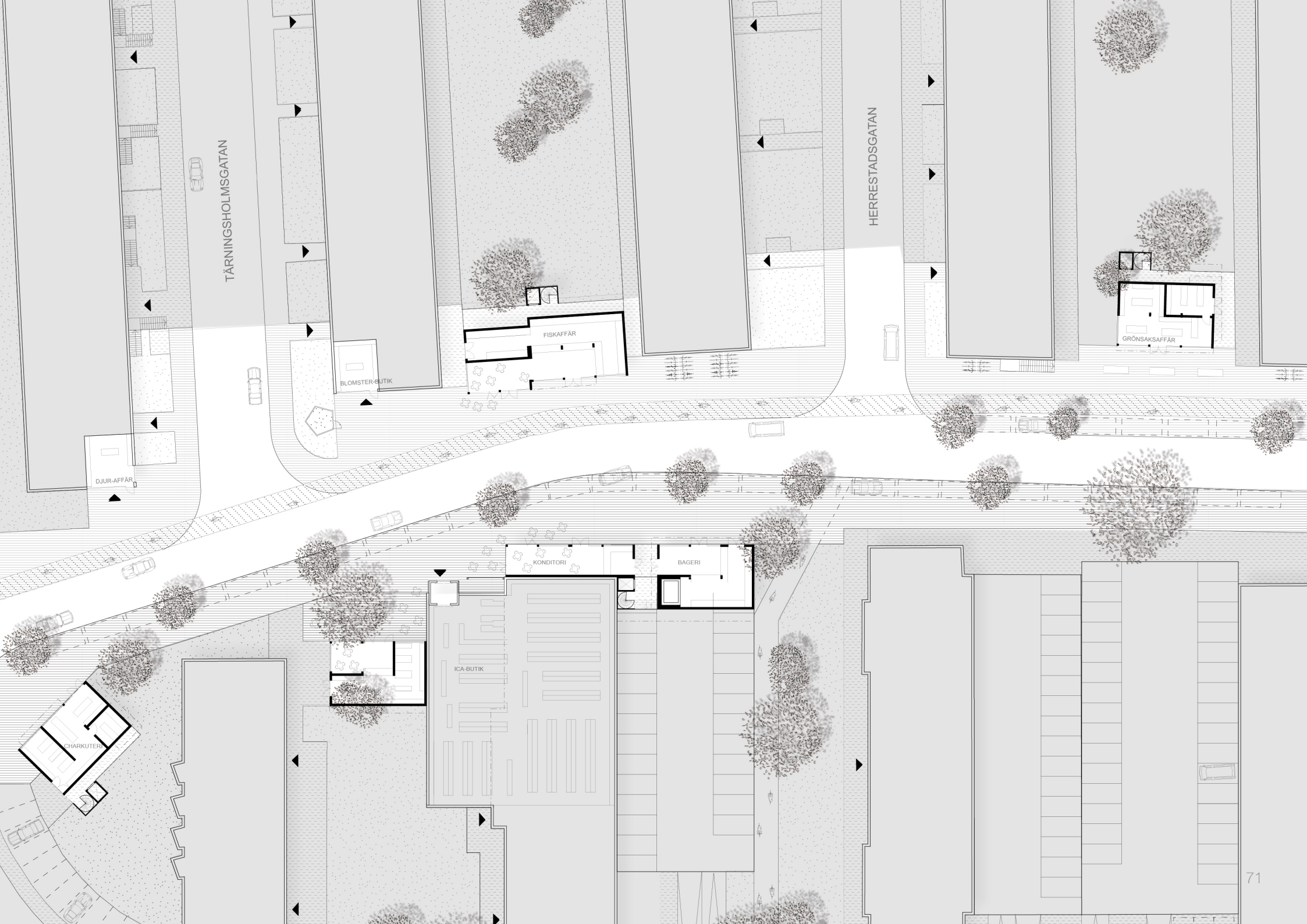
5.1.1 LEVANDE GATURUM

V. Rönneholmsvägen

I detta utsnitt av Västra Rönneholmsvägen ligger lamellhusen uppradade, med öppna solgårdar. Genom att placera små affärslokaler knyter jag ihop kvarteren och skapar möjlighet till en mer aktiv gata.

Genom att förtäta med små lokala butiker kan utbudet av kvartersnära producerad mat utökas, en potential till attraktion.

TÄRNINGSHOLMSGATAN

HERRESTADSGATAN

DJURAFFÄR

BLOMSTERBUTIK

FISKAFFÄR

GRÖNSAKSAFFÄR

KONDITIONERI

BAGERI

ICA-BUTIK

CHARKUTERI

5.1.1 LEVANDE GATURUM

5.1.2 KVARTERSMÖTESPLATS

Beridaregatan

Beridaregatan knyter ihop kvarteren och utmynnar slutligen till Ribersborgsstranden. Längs de två små platser skapas nya program för att skapa en attraktiv mötesplats för kvarterets invånare.

En större kulturskola, med danslokaler bildas, med tillhörande åskådarplatser utomhus som en del av stadsrummet.

Bredvid kan spontana loppisar och marknader uppstå på de permanenta bord som är en del av gatans möblering.

På den mindre platsen skapas plats för en liten cykelfabrik och verkstad, med en liten plats med hinder för att cykla och skateing.

Bredvid den existerande lekplatsen skulle en öppen förskola kunna fungera.

I skogsbrynet till Rönneholmsparken kan bostäder också ta plats i bottenplan för att tydliggöra övergången från park till programmerat stadsrum.

ÖSTRÅ

KLÄDERANDRA
HANDS-BUTIK

FRISORSALONG

KULTURCENTER
DANSSKOLA

MARKNADSTORG

KVARTERSBUTIK

CYKELFABRIK

NELUNDSVÄGEN

5.1.2 KVARTERSMÖTESPLATS

DISKUSSION

Jag har gjort detta projekt utifrån hur man kan påverka en urban social förändringsprocess. Istället för att göra det vi är mer skolade i, att ex. rita ett hus som kan fungera som en katalysator för större mångfald i staden har jag velat ta ett helhetsgrepp och få en djupare förståelse för problematiken och vad man kan göra åt det.

Jag är fullt medveten om hur orealistiskt mitt förslag är i förhållande till existerande regelverk för uthyrning av bostäder, detaljplanneprocesser etc. Å andra sidan är detta ett förslag en relativt enkel insats för att pröva en annan väg i stadens utveckling. Den skulle kunna gå snabbt att sätta igång och behöver inte kosta särskilt mycket i relation till andra projekt som görs för att uppnå samma mål.

En kurskamrat påpekade under arbetets gång att precis det jag föreslår, moduler för ett provande av andra program och anorlunda bostadsmöjligheter, är detsamma mellanting mellan informell och formell stadsbyggnad som ibland används när man skall integrera och förbättra informella bosättningar, slumbebyggelse.

Provocerande skulle man ju kunna säga att jag föreslår att man tillåter Malmö att få någon

sorts kåkstäder inne i staden.

Kanske krävs det en annan syn på reglering av byggande än den som sker idag. Idag är vad och hur man bygger väldigt reglerat, men däremot inte hyressättning eller för vem som skall bo i nybyggda bostäder.

Kan man kanske tänka sig ett omvänt scenario där man tillåter ett mer spontant och responsivt stadsbyggande för att människor själva ska få påverka sin stad inom en begränsad zon, ex. längs ett cykelstråk som korsar staden. Målet kan ju trots allt vara att man över tid vill bygga riktiga hus och det här kan vara ett sätt för att komma fram till vad som faktiskt skulle hålla längre och dessutom uppnå en social förändring.

Kanske krävs det istället att man reglerar vem som får tillgång till vissa bostäder, både genom hyresreglering men också vilken inkomst man får ha. Detta kan göras på många sätt, men är troligen nödvändigt för att en reell blandning av människor skall komma till skott. Annars är det troligt att de assimileras med prisnivåer i omgivande kvarter.

Detta arbete har blivit mer av en undersökning av staden i kartor, bilder och cykelturer och teori än ett gestaltningsprojekt. Detta

speglar också en annan vilja med projektet, istället för att skapa något vackert och funktionellt har jag velat skapa något som kan påverka en situation. Min roll som arkitekt blir då inte att detaljstyra utformning, struktur och innehåll utan snarare någon som underlättar för andra krafter att komma fram och andra aktörer att agera. En process där arkitekter snarare finns med och säkerställer tillgång till bostäder för olika grupper och hjälper till att delta i planering av var saker skall ske.

Det har varit intressant att testa denna roll och tillvägagångssätt och efter ett halvårs provande är detta en metod jag kommer att bära med mig och som jag gärna skulle arbeta med parallellt med att skissa, utforma och gestalta arkitektur.

- Andersson, R. (2004). *Områdesbaserade interventioner i utsatta områden*, Norrköping, Integrationsverket
- Andersson, R. (2008) *Skapandet av svensk-lesna områden, ur antologin Den delade staden*, Magnusson, Lena (red.), Finland
- Andersson, R., Bråmås, Å., Hogdal J. (2007) *Segregationens dynamik och planeringens möjligheter: en studie av bostadsmarknad och flyttningar i Malmöregionen*, Malmö, Stadskontoret
- Aulin, G. (2013) *Tätare och grönnare – en fallstudie längs Eriksfältsgatan i Malmö*, SLU Alnarp
- Bergsten, Z. & Holmqvist, E. (2007) *Blanda olika befolkningsgrupper fortfarande en målsättning* Gävle: IBFs rapportserie.
- Björklund, H. (2004) *Att planera för integration*, KTH Stockholm
- Boverket (2010) *Socialt hållbar stadsutveckling – en kunskapsöversikt*, Karlskrona <http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2010/Socialt%20Hållbar%20Stadsutveckling.pdf> (Tillgänglig 2014-05-24)
- Broms Wessel, O., Tunström, M. & Bradley, K. (2005) *Bor vi i samma stad? Om stadsutveckling, mångfald och rättvisa*, Stockholm, Pocky
- van der Burg, D. (2006) "Där man bor tycker man det är bra". *Barns geografier i en segregerad stadsmiljö*. Geografiska regionstudier nr 71, Kulturgeografiska institutionen, Uppsala universitet.
- Danermark, Berth (1984) *Boendesegregationens utveckling i Sverige under efterkrigstiden*, Bostadskommittén, Stockholm
- Dock, M. (red.) (2012) *Stadens rumsliga påverkan på hälsa*, Ett diskussionsunderlag framtaget för Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö.
- Elonsson, L. (2010) *Hållbar stadsutveckling med ett socialt perspektiv*, KTH Stockholm
- Feireiss, L. (red.) (2011) *TESTIFY: the consequences of architecture*, Rotterdam, NAI Publishers
- Feireiss, L. (red.) (2012) *GOING PUBLIC, Public architecture, urbanism and interventions*, Berlin, Gestalten
- Frank, A. F. & Stevens Q. (red.) (2006) *Loose Space -Possibility and diversity in urban life*, New York, Routledge
- From, L. (2011) *Hållbar stadsutveckling, forskningsöversikt*, Stockholm, Formas
- Fuad-Luke, A. (2009) *Design activism, beautiful strangeness for a sustainable world*, London, Earthscan
- Galster, G., Andersson, R., Musterd, S., Kauppinen, T. (2007) *Does neighborhood income mix affect earnings of adults? - New evidence from Sweden*, Journal of Urban Economics 63 (2008) 858–870
- Gehl, J. & Gemzøe, L. (2000) *Nye byrum*, Köpenhamn, Arkitektens forlag
- van Gent, W. Musterd, S. Ostendorf, W. (2009) Bridging the social divide? Reflections on current Dutch neighbourhood policy. Journal of Housing and the Built Environment 24:357-368 Springer
- Haydn, F. & Temel, R. (rd). (2003) *Temporary urban spaces, concepts for the use of city spaces*, Basel, Birkhäuser

Holmqvist, Å. (2012) Socialt hållbar stadsutveckling – en studie av visionens tillämpning med Rosengårdsstråket som exempel, SLU Alnarp

Kjellsdotter, B. (2013) Hållbar stadsutveckling som kunskapsprocess – Att arbeta med hållbarhetsperspektiv i praktiken, SLU Alnarp

Lilja, E. & Perner, M. (2010) Boendesegregation - orsaker och mekanismer: En genomgång av aktuell forskning, Karlskrona,

Malmö Stad (2009) Förslag till handlingsplan för väsentligt ökat bostadsbyggande i Malmö, Stadsbyggnadskontoret

Malmö Stad (1999) Åtgärdsplan för att främja integration i Malmö Stad

Malmö Stad (2007) Möten I staden, Om vikten av att se den andre i vardagen, dialog-pm 2006:1, Stadsbyggnadskontoret

Malmö Stad, (2012) Översiktsplan för Malmö – ÖP2012

MIKOLEIT, A. & Pürckhaur, M. (2011) 100 lessons for understanding the city, Cambridge, Massachusetts, MIT Press

Molina, I. (1997) Stadens rasifiering. Etnisk boendesegregation i folkhemmet. Doktorsavhandling. Uppsala universitet Kulturgeografiska institutionen. Geografiska regionstudier. nr 32.

Persson, R. (2008) Segregation, education and space – a case study of Malmö, Doktorsavhandling, Lunds Universitet

Regeringsproposition 1997/98:165 Utveckling och rättvisa: en politik för storstaden på 2000-talet, Stockholm

Salonen, T. (2012) Befolkningsrörelser, försäljningsvillkor och bostadssegregation – En sociodynamisk analys av Malmö, Ett discussionsunderlag framtaget för Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö

Schulz, S., Jivén, G., Holmqvist, I., Stenberg, J., Särnbratt, L. (2004) Arkitetur betyder, om trygghet och trivsel I fyra stadsdelar. Rapport om utvärderingen av Storstadssatsningen I Göteborg, Göteborg, Stadskansliet

Socialstyrelsen (2010), Social rapport 2010. <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2010/2010-3-11> (Tillgänglig 2014-03-13)

Segregation (sökord) <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/segregation>, Nationalencyklopedin, tillgänglig 2014-05-24.

SOU 1996:55, Sverige, framtiden och mångfalden Slutbetänkande från invandrapolitiska kommittén, Stockholm : Fritze

SOU 2011:01/2012:66 Femton hinder för hållbar stadsutveckling, Delegationen för hållbar stadsutveckling, Stockholm

Stigendal, M & Östergren, P-O. (red.) (2013) Malmös väg mot en hållbar framtid : hälsa, välfärd och rättvisa. Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö.

Söderström, M. (2012) Gentrifiering – en undersökning av begreppet och fysisk förändring i Möllevången, SLU Alnarp

Tsukamoto, Y. (red.) (2001) Pet architecture guide book, Tokyo, Tokyo Institute of Technology, Tsukamoto Architectural Lab & Atelier Bow-wow

Zukin, S. (2014) Gentrification: Culture and Capital in the urban core, Annual review of sociology, vol. 13, s. 129-147, New York

